

De Verklaring Arbeidsrelatie

De zin of onzin van de VAR

Patricia Jasperse

De Verklaring Arbeidsrelatie

De zin of onzin van de VAR

Patricia Jasperse

20051512

11-06-2009

AAME Accountants & Belastingadviseurs

De Haagse Hogeschool

Dhr. W.A.M. Vreeburg

Voorwoord

Deze scriptie over de Verklaring ArbeidsRelatie, (VAR) heb ik geschreven in het kader van mijn afstudeerstage van de studie bedrijfseconomie aan de Haagse Hogeschool.

In overleg met mijn stagebedrijf, AAME Accountants en Belastingadviseurs B.V. te Delft, heb ik gekozen voor dit onderwerp omdat AAME in de dagelijkse praktijk veel met de VAR verklaring te maken heeft.

Dit rapport is bestemd voor de medewerkers van AAME en voor de leden van de Tweede Kamer, omdat de politiek degene is die de werking van de VAR kan aanpassen en verbeteren.

Ten slotte vermeld ik dat dit rapport mede tot stand gekomen is dankzij suggesties en informatie van medewerkers van AAME. In het bijzonder wil ik de heer A.A.M. de Poorter en de heer R. van Leeuwen bedanken voor hun begeleiding bij het schrijven van deze scriptie. Daarnaast wil ik ook de Belastingdienst (belastingkantoor Heerlen) bedanken voor de informatie die zij hebben verstrekt.

Samenvatting

Dit rapport is geschreven in opdracht van AAME Accountants en Belastingadviseurs (AAME). In dit rapport wordt een antwoord gegeven op de vraag hoe AAME zijn klanten kan informeren en adviseren over de werking en de risico's omtrent de VAR verklaring. Tevens volgen suggesties ter verbetering van de VAR verklaring. Ook beschrijft dit rapport de maatschappelijke gevolgen van de VAR verklaring en de eventuele gevolgen van de financiële crisis voor ZZP-ers.

De achtereenvolgende hoofdstukken gaan in op de volgende relevante aspecten;

AAME verricht veel diensten voor ZZP-ers. Een onderdeel van AAME waarbij men veel met ZZP-ers te maken heeft is the ZZP Company. Dit is een intermediair bedrijf dat als doel heeft om de haar cliënten en inlenende partijen te beschermen tegen de complexe wet- en regelgeving met zelfstandigen. The ZZP Company verleent onder andere de volgende diensten: controleren van de VAR en controleren van de NAW gegevens. Ook wordt het begrip inlenersaansprakelijkheid besproken. Hier is sprake van indien de ingehuurde partij (de ZZP-er) niet voldoet aan de verplichting van het afdragen van BTW en loonheffingen. In dit geval kan de Belastingdienst deze bedragen vorderen op de inlenende partij (ZZP Company). De inlenersaansprakelijkheid kan worden ingeperkt door middel van een zogenaamde G-rekening of directe storting op de rekening van de belastingdienst.

De invoering van de VAR was onderdeel van de aanbevelingen van de werkgroep HOZ (Harmonisatie Ondernemers en Zelfstandigen)¹. Deze werkgroep ontdekte dat er steeds vaker werd gekozen voor het zelfstandig ondernemerschap, maar dat het vaak onduidelijk was of er sprake was van een dienstbetrekking ten opzichte van de opdrachtgever. De verklaring arbeidsrelatie is in 2001 in de belastingwetgeving opgenomen. De VAR is een oordeel van de Belastingdienst over de fiscale status van de inkomsten van de ondernemer. Hierbij zijn vier verschillende soorten verklaringen ontworpen, dit zijn de VAR LOON, VAR-ROW, VAR-WUO en VAR-DGA.

Aan de hand van interviews met personeel van AAME, enquêtes onder klanten van AAME en door artikelen uit vakbladen is de praktijk van de VAR nagegaan. Tevens heeft er een gesprek plaatsgevonden met een inspecteur van de Belastingdienst. Uit deze bronnen kwam onder andere naar voren dat het tegenwoordig voor ZZP-ers moeilijk(er) is om een VAR-WUO te verkrijgen en/of te behouden. Omdat de Belastingdienst de zaken opeens anders ziet. Ook kan de Belastingdienst de VAR met terugwerkende kracht herzien. Een ander probleem is dat de VAR verklaring zorgt voor een grote administratieve last. Tevens blijkt dat de VAR alleen volgens fiscaal recht betekenis heeft; wanneer er een VAR-WUO aanwezig is kan er privaatrechtelijk volgens artikel 7:610 Burgerlijk Wetboek toch sprake zijn van een dienstverband. Volgens de Belastingdienst wordt de VAR te simpel afgegeven, en er is door de automatisering van het proces in Winterswijk te weinig controle op de afgifte van de VAR. In het gesprek met de Belastingdienst komt ook naar voren dat aanvragen van de VAR voor niet-inwoners strenger worden beoordeeld. Hierdoor komt het voor dat een buitenlandse opdrachtnemer geen VAR-WUO krijgt terwijl zijn Nederlandse collega's dat wel hebben.

¹ Evaluatie Wet uitbreiding rechtsgevolgen Verklaring Arbeidsrelatie, EIM.

In het hoofdstuk rondom de maatschappelijke gevolgen van de VAR verklaring komt aan bod wat de maatschappelijke gevolgen zijn van de snel groeiende groep ZZP-ers. Deze ZZP-ers zijn niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen waardoor er minder premies worden afgedragen aan de potjes voor onder andere de WW-uitkeringen. Tevens komen ZZP-ers niet in aanmerking voor bijvoorbeeld een WAO-uitkering. ZZP-ers kunnen wel een beroep doen op het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ)². Ook kunnen zij kiezen voor particuliere verzekeringen zoals een arbeidsongeschiktheidsverzekering. In de praktijk blijkt echter dat ZZP-ers zichzelf slecht verzekeren en weinig tot geen pensioen opbouwen. Tegen de tijd dat deze ZZP-ers met pensioen gaan, zal men met een laag inkomen moeten rondkomen.

De gevolgen de financiële crisis voor de ZZP-ers en een verband tussen de gevolgen van de crisis en de redenen om te kiezen voor het ondernemerschap zijn bekeken. Uit enquêtes gehouden onder ZZP-ers blijkt dat bij een meerderheid van de ZZP-ers de tarieven onder druk staan en dat men soms zijn tarieven 10 tot 15% moet laten zakken om een opdracht te verkrijgen of te behouden. Tevens moet een meerderheid van de ZZP-ers veel moeite doen om opdrachten te verkrijgen en te behouden omdat op dit moment veel projecten worden stopgezet. In de enquêtes werd ook gevraagd naar de belangrijkste motieven om te kiezen voor het ondernemerschap. De motieven die het meest naar voren kwamen waren: zelfstandigheid, eigen baas, vrijheid en ruimte om zelf je tijd in te delen. In de praktijk blijkt dat ZZP-ers die om emotionele redenen voor het ondernemerschap hebben gekozen meer last ondervinden van de financiële crisis dan ZZP-ers met een duidelijke visie.

Uit dit rapport zijn verschillende conclusies te trekken de belangrijkste worden hieronder weergegeven.

1. De verwerking van de aanvraagformulieren door de Belastingdienst is onvoldoende en voor verbetering vatbaar. Dit komt vooral door de automatische verwerking. In eerste instantie wordt het aanvraagformulier niet gecontroleerd.
2. Op het aanvraagformulier worden vragen gesteld over de verwachtingen van de toekomst, vooral voor starters zijn deze vragen moeilijk te beantwoorden. Daarbij is de vraagstelling op het formulier zeer suggestief en onduidelijk. Tevens is het aanvraagformulier niet compleet genoeg om een juist oordeel te vellen over de arbeidsrelatie tussen de opdrachtgever en de ZZP-er.

In dit rapport worden diverse suggesties ter verbetering van de VAR gedaan dit zijn de belangrijkste.

1. Bij de verwerking van de VAR dient de controle vooraf plaats te vinden. Dit kan mogelijk gemaakt worden door middel van het opvragen van het contract en de facturen. Hierdoor wordt meer inzicht verworven in de feitelijke omstandigheden.
2. De VAR zorgt voor een grote administratieve last met de huidige ontwikkelingen op het gebied van automatisering kan dit teruggedrongen worden. Het aanvraagformulier kan automatisch ingevuld worden op basis van de vorige aanvraag. Dan hoeft de ZZP-er alleen de gewijzigde informatie te veranderen, dit verkleint de administratieve last aanzienlijk.

² www.szw.nl

Inhoudsopgave

Voorwoord	3
Samenvatting	4
Inhoudsopgave	6
Inleiding en probleemstelling	7
1 AAmc	9
1.1 Beschrijving van de organisatie	9
1.2 Diensten	10
1.3 The ZZP Company B.V.	11
1.3.1 Inlenersaansprakelijkheid	12
2 Verklaring arbeidsrelatie	13
2.1 Verschillende soorten verklaringen en de bijbehorende gevolgen	13
2.1.1 VAR loon	13
2.1.2 VAR resultaat overige werkzaamheden (ROW)	13
2.1.3 VAR winst uit onderneming (WUO)	14
2.1.4 VAR directeur grootaandeelhouder (DGA)	14
2.2 Geschiedenis VAR	15
2.3 Voor wie is de VAR bestemd en waarvoor?	17
2.4 Aanvraag van de VAR	18
2.5 Analyse aanvraagformulier VAR	19
2.5.1 Uw gegevens	19
2.5.2 Uw VAR-werkzaamheden	19
2.5.3 Uw inkomsten	22
2.5.4 Uw werkwijze	23
2.6 VAR verklaring voor niet inwoners	24
2.7 Geldigheid van de VAR verklaring	24
3 De VAR in de praktijk	25
3.1 Vakbladen	25
3.2 Interviews met medewerkers AAmc	27
3.3 Enquêtes	29
3.4 Belastingdienst	31
3.5 Risicoanalyse VAR	33
4 Maatschappelijke gevolgen van de VAR	35
4.1 Uitkeringen voor ZZP-ers	35
4.2 Particuliere verzekeringen	37
4.3 Maatschappelijke gevolgen	38
5 Gevolgen van de financiële crisis voor ZZP-ers	40
5.1 Gevolgen voor ZZP-ers	40
5.2 Redenen voor ondernemerschap	42
6 Conclusies en aanbevelingen	43
6.1 Conclusies	43
6.2 Aanbevelingen	44
Literatuurlijst	47
Bijlagen	48
I Wetsartikelen Verklaring Arbeidsrelatie	49
II Wetsartikelen fictieve dienstbetrekking	50
III Aanvraag formulier verklaring arbeidsrelatie	52
III Enquêteformulier	54

Inleiding en Probleemstelling

Dit rapport is geschreven in opdracht van AAmc Accountants en Belastingadviseurs (AAmc). AAmc is een accountants en belastingadviseurs kantoor met een uitgebreide cliëntenkring. Tot deze cliëntenkring behoren ook veel zelfstandigen zonder personeel voornamelijk afkomstig uit de ICT-branche. De kern van het bedrijf is accountancy en belastingadvies, ook is AAmc specialist op het gebied van grensoverschrijdende arbeid en is er een loonafdeling aanwezig.

In dit rapport zal een antwoord gegeven worden op de vraag hoe AAmc zijn klanten kan informeren en adviseren over de werking en de risico's omtrent de VAR verklaring en hoe de VAR verklaring verbeterd kan worden. Dit wordt gedaan aan de hand van een beoordeling van en een risicoanalyse over de werking van de VAR verklaring. Tevens wordt in het rapport beschreven wat de maatschappelijke gevolgen zijn van de VAR verklaring en wat de gevolgen zijn van de financiële crisis voor ZZP-ers.

In de achtereenvolgende hoofdstukken worden de volgende aspecten besproken:

- Waarom de VAR verklaring is ontwikkeld en wat de VAR verklaring inhoudt;
- Welke problemen er in de praktijk ontstaan door gebruik van de VAR verklaring;
- De maatschappelijke gevolgen van de VAR verklaring en het groeiende aantal ZZP-ers;
- Een weergave van de gevolgen van de financiële crisis voor ZZP-ers, waarbij het verband wordt gelegd met de eventuele emotionele redenen om te kiezen voor het ondernemerschap;
- Suggesties tot verbetering van de verklaring arbeidsrelatie.

Kern van het probleem

ZZP-ers hebben tegenwoordig steeds vaker problemen met het behouden van de juiste verklaring arbeidsrelatie. De VAR verklaring wordt vrij simpel afgegeven door de Belastingdienst, maar kan ook snel worden ingetrokken na eventuele controle. Voor de ZZP-er brengt dit de nodige gevolgen met zich mee, zoals het moeilijk kunnen verkrijgen van opdrachten. AAmc wil als service naar de klanten toe verschillende aspecten rondom de VAR verklaring onderzocht hebben. Tevens wil AAmc de uitkomsten van dit rapport presenteren aan de Tweede Kamer.

Doel van het onderzoek

Een rapport waarin de werking van de VAR wordt aangetoond en waarin eventuele suggesties worden gedaan tot verbetering. Tevens zal er worden aangetoond wat de maatschappelijke gevolgen zijn van de VAR en het groeiende aantal ZZP-ers. In het rapport zal ook een analyse gemaakt worden van wat de gevolgen zijn van de financiële crisis voor de ZZP-ers, hierbij zal gekeken worden naar een verband met de emotionele redenen om te kiezen voor het ondernemerschap.

Doelgroep

De leden van de Tweede Kamer, medewerkers van de loonafdeling binnen AAmc en de ZZP-ers uit de klantenkring van AAmc.

Probleemstelling

Hoe kan AAmc haar klanten informeren en adviseren over de werking en de risico's omtrent de VAR verklaring en hoe kan ervoor gezorgd worden dat de ZZP-ers een VAR verklaring makkelijker kunnen aanvragen, verkrijgen en behouden?

Deelvragen

1. Hoe is AAmc georganiseerd?
2. Waarom is de VAR ontwikkeld en wat houdt de VAR in?
3. Welke problemen ontstaan er in de praktijk door de VAR?
4. Hoe kan de werking van de VAR verbeterd worden?
5. Wat zijn de maatschappelijke gevolgen van VAR?
6. Hoe kunnen de maatschappelijke gevolgen worden verminderd?
7. Wat zijn de gevolgen van de financiële crisis voor de ZZP-ers? Is er een verband tussen de redenen om ondernemer te worden en de mate waarin een ZZP-er last heeft van de crisis?

Afbakening

Het onderzoek is gericht op ZZP-ers die werkzaam zijn in de ICT-branche.

Hoofdstukindeling

1. AAmc.
2. De verklaring arbeidsrelatie.
3. Problemen rond de VAR verklaring.
4. De maatschappelijke gevolgen van de VAR verklaring.
5. Gevolgen van de financiële crisis voor de ZZP-ers.
6. Conclusies en aanbevelingen.

Aanpak

De benodigde informatie zal verzameld worden via de volgende methodes:

- Literatuur;
- Interviews met personeelsleden AAmc;
- Gesprek met de Belastingdienst;
- Enquêtes onder ZZP-ers.

1. AAmE

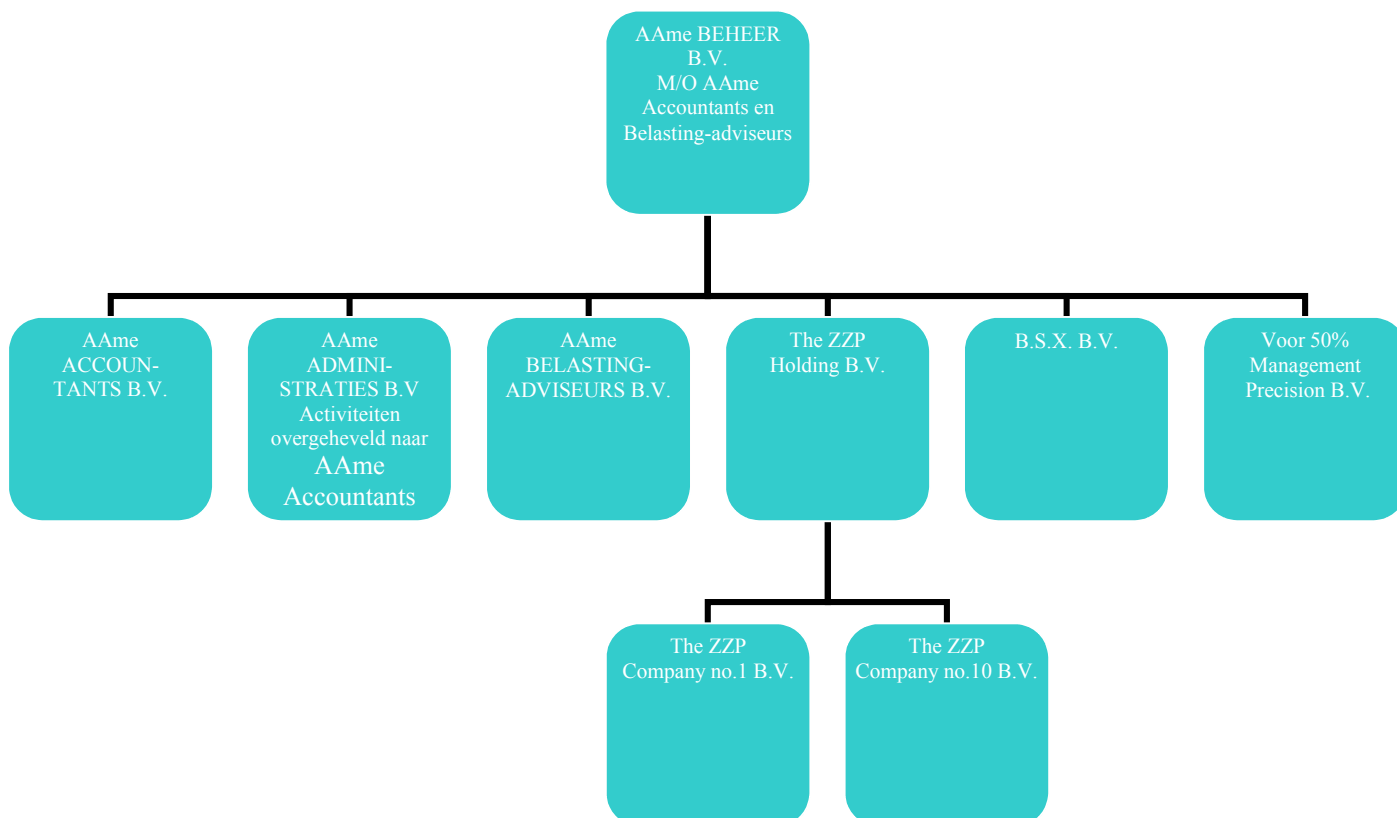
In dit hoofdstuk zal een beschrijving gegeven worden van de organisatie binnen AAmE, de diensten die AAmE aanbiedt en de werkzaamheden die zij verrichten voor ZZP-ers.

1.1 Beschrijving van de organisatie

AAmE Accountants en Belastingadviseurs is opgericht in 1985 en heeft zich gespecialiseerd in de internationale en nationale belastingwetgeving, sociale verzekering wetgeving en financieel advies. Sinds 1985 heeft het bedrijf zich snel ontwikkeld en momenteel zijn er 36 medewerkers werkzaam.

De kern van het bedrijf is accountancy en belastingadvies, maar AAmE biedt ook meerdere speciale adviesdiensten aan, deels heeft AAmE die kennis in eigen huis, deels werkt AAmE hiervoor samen met partners. Daarnaast is AAmE specialist op het gebied van grensoverschrijdende arbeid en alles wat daarmee samenhangt. AAmE heeft een loonafdeling die zich voornamelijk bezig houdt met de salarisadministratie voor een aantal grote detacheringbureaus die voornamelijk buitenlandse contractors tewerkstellen in Nederland bijvoorbeeld bij Shell.

AAmE Accountants en Belastingadviseurs B.V. bestaat uit een aantal ondernemingen waaronder AAmE Accountants B.V., AAmE Administraties B.V. en AAmE Belastingadviseurs B.V. Hieronder volgt een overzicht van hoe de organisatie er op dit moment uitziet³.

³ Presentatie bij AAmE

1.2 Diensten

In deze paragraaf zal per afdeling een overzicht gegeven worden van een aantal diensten van AAmc⁴.

Accountants & Administratie afdeling

De Accountants & Administratie afdeling van AAmc biedt diverse diensten aan op het gebied van jaarrekeningen en administratieve werkzaamheden zoals:

- samenstellen van jaarrekeningen;
- verzorgen van financiële administraties;
- opstellen en beoordelen van ondernemingsplannen;
- verzorgen van accountantsverklaringen;
- opstellen en beoordelen van financieringsaanvragen;
- verstrekken van adviezen op financieel gebied.

Belastingafdeling

De belastingafdeling van AAmc verzorgt voornamelijk aangiften Inkomstenbelasting en Vennootschapsbelasting. Naast het verzorgen van belastingaangiften adviseren de belastingadviseurs van AAmc ook bij:

- bedrijfsverplaatsing;
- bedrijfsoverdracht;
- bedrijfsbeëindiging;
- belastingcontroles;
- de keuze van de ondernemingsvorm.

Loonafdeling / expat afdeling

De loonafdeling van AAmc verzorgt onder andere de volgende diensten:

- het verzorgen van loonadministraties;
- het opstellen van arbeidsovereenkomsten;
- het aanvragen van werkvergunningen / kennismigranten regeling;
- het verzorgen van 30% aanvragen;
- advies bij UWV procedures;
- arbeidsrechtelijk advies.

Daarnaast heeft deze afdeling zich gespecialiseerd op het gebied van grensoverschrijdende arbeid, zowel voor buitenlandse bedrijven die in Nederland zaken doen, als voor Nederlandse bedrijven die in het buitenland zaken doen. De loonafdeling heeft zich vooral gespecialiseerd in het voeren van salarisadministraties voor diverse grote detacheringbureaus. Hierbij worden voor alle betrokken partijen werkzaamheden uitgevoerd. Dit ziet er als volgt uit:

- a) buitenlandse klant → verzorgen van de Nederlandse salarisadministratie.
- b) werknemer → begeleiding van start tot einde van de dienstbetrekking (bijv. uitleg belastingstelsel, verzorgen 30% aanvraag).
- c) inlenende partij → het geven van adviezen met betrekking tot inlenersaansprakelijkheid (veelal multinationals zoals Shell).

⁴ Zie www.aamc.nl

1.3 The ZZP Company B.V.

AAME heeft veel te maken met ZZP-ers, vooral via The ZZP Company. In deze paragraaf zal worden weergegeven wat The ZZP Company inhoudt en wat de risico's zijn.

ZZP Company is een intermediair bedrijf waarbij de activiteiten bestaan uit het verrichten van werkzaamheden en verlenen van diensten dat als doel heeft om voor haar cliënt(en) en inlenende partijen op het gebied van inleners- en arbeidsrechtelijke aansprakelijkheden en aansprakelijkheden op het gebied van sociaal verzekeringsrecht preventieve maatregelen te treffen, strekkende tot bescherming van haar cliënt(en) en inlenende partijen op die gebieden⁵.

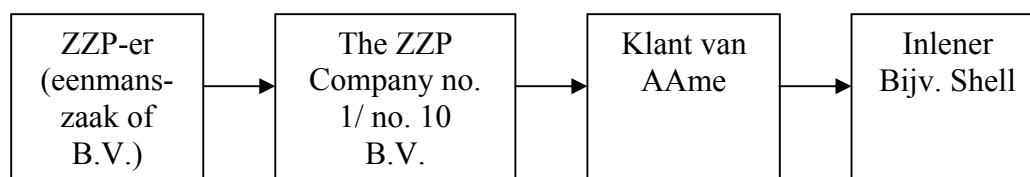
Het is vooral bedoeld om de partijen te beschermen tegen de complexe wet- en regelgeving met zelfstandigen. Niet alleen op fiscaal gebied, maar ook op arbeidsrechtelijk gebied.

The ZZP Company neemt als het ware de administratieve handelingen van het detacheringbedrijf over, dit houdt onder andere in:

- Controleren van de VAR (voor zo ver dit mogelijk is)
- Controleren van beroepsaansprakelijkheidsverzekering
- Controleren van NAW-gegevens & BSN
- Controleren van fiscale looninhouding en -afdrachten van zelfstandigen, in verband met Artikel 34 van de invorderingswet. Daarom wordt er door de ZZP Company deels ook betaald op een G rekening of wordt er een directe storting gedaan.

The ZZP Company doet dit in opdracht van een detacheringbureau. Via The ZZP Company no. 1 en The ZZP Company no. 10 worden zelfstandige ondernemers door een detacheringbureau geplaatst bij een inlener. Deze ZZP no. 1 en no. 10 betalen maandelijks de ZZP-ers uit, die via klanten van AAME bij een andere opdrachtgever zijn gedetacheerd. Daarna factureert The ZZP Company deze kosten plus een administratie fee aan de detacheringbedrijven.

Dit proces ziet er als volgt uit:

De cliënten, opdrachtgevers van ZZP Company zijn vooral buitenlandse (Engelse) detachering bedrijven.

De Zelfstandigen zijn Nederlandse bedrijven (besloten vennootschappen en eenmanszaken op het gebied van ICT en IT, zakelijke dienstverlening).

De inleners zijn voor al grote Multinationals die werkzaam in de zakelijke dienstverlening, zoals banken en verzekeraars.

Bij detachering is er sprake van een dienstbetrekking. De ZZP-er is dan in dienst bij het detacheringbureau en wordt geplaatst bij een bedrijf zoals Shell. Bij The ZZP Company zijn de ZZP-ers niet in dienst van het detacheringbureau en is er geen sprake van een dienstbetrekking.

⁵ Informatie binnen AAME

1.3.1 Inlenersaansprakelijkheid

Via de zojuist besproken constructie loopt The ZZP Company wel risico betreffende de inlenersaansprakelijkheid en de ketenaansprakelijkheid.

In deze paragraaf zal het begrip inlenersaansprakelijkheid⁶ nader worden toegelicht. Wanneer bij bovenstaande constructie de ingehuurde partij (de ZZP-er) niet voldoet aan de verplichting van het afdragen van BTW en loonheffingen kan de Belastingdienst deze bedragen vorderen op de inlenende partij (ZZP Company).

Om dit risico te verkleinen kunnen de volgende maatregelen genomen worden:

- G-rekening;
- Direct storten op rekening van de Belastingdienst.

Een G-rekening is een geblokkeerde rekening van de opdrachtnemer waarop een deel van de overeengekomen prijs wordt gestort dat overeen dient te komen met het bedrag aan loonheffingen. De opdrachtnemer kan dan met het gestorte bedrag de schuld aan de Belastingdienst voldoen.

Direct storten houdt in dat de opdrachtgever een deel van de overeengekomen prijs stort op de rekening van de Belastingdienst, dit wordt ook wel een CBA-betaling⁷ genoemd.

Wanneer er wordt gekozen voor één van deze twee maatregelen, ontstaat er een vrijwaring van de aansprakelijkheid ter grootte van het gestorte bedrag, mits aan de administratieve verplichtingen is voldaan.

De administratieve voorwaarden waaraan voldaan dient te worden zijn onder andere:

Eisen omtrent de factuur:

- Eisen conform Wet Omzetbelasting 1968;
- Nummer van de onderliggende overeenkomst;
- Periode waarin het werk is uitgevoerd;
- Betalingskenmerk.

Eisen omtrent de betaling:

- Vermelden factuurnummer;
- Vermelden debiteurnummer.

Eisen omtrent de administratie:

- Overeenkomst met ingehuurde partij;
- Overzicht van gedane betalingen;
- Registratie van de arbeidskrachten;
- Registratie van de gewerkte dagen/uren.

⁶ BDO brochure “werken met derden”

⁷ BDO brochure “werken met derden”

2. Verklaring arbeidsrelatie

Door de snelle opkomst van zelfstandigen zonder personeel, was er steeds vaker onduidelijkheid over op welke wijze de arbeidsrelatie dient te worden beoordeeld. Over de beloning van een zelfstandige hoeft de opdrachtgever geen loonheffingen in te houden en af te dragen. Maar de Belastingdienst kan achteraf beoordelen dat de werkzaamheden toch in dienstverband zijn uitgevoerd, met als gevolg dat de opdrachtgever alsnog loonheffingen dient af te dragen. Om deze onduidelijkheid weg te nemen is de verklaring arbeidsrelatie in het leven geroepen. De VAR dient zekerheid te geven over de fiscale status van de inkomsten die voortvloeien uit de arbeidsrelatie tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever. De VAR geeft antwoord op de vraag of iemand wel of geen ondernemer is. In dit hoofdstuk wordt antwoord gegeven op de vraag waarom de VAR is ontworpen en wat de VAR inhoudt.

2.1 Verschillende soorten verklaringen en de bijbehorende gevolgen

Er zijn vier soorten verklaringen die de Belastingdienst kan afgeven. Hieronder volgt een overzicht van de verschillende soorten verklaringen en wat die inhouden⁸.

2.1.1 VAR loon

In dit geval wordt de arbeidsrelatie gezien als een dienstbetrekking, waarbij de opdrachtgever loonheffingen in dient te houden.

Gevolgen opdrachtnemer.

Er worden loonheffingen ingehouden op de beloning en er is sprake van een (fictieve) dienstbetrekking. Tevens is de opdrachtnemer verzekerd voor de werknemersverzekeringen.

Gevolgen opdrachtgever.

De normale loonheffingenregels zijn van toepassing.

2.1.2 VAR resultaat overige werkzaamheden (ROW)

Deze verklaring verschaft geen duidelijkheid over de arbeidsrelatie, de opdrachtgever moet zelf beoordelen of hij loonheffing inhoudt en moet zelf toetsen of er sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking. De opdrachtgever kan hiervoor de Belastingdienst om een uitspraak vragen, en de opdrachtnemer kan de UWV hierbij om een uitspraak vragen⁹.

Gevolgen opdrachtnemer.

Als de opdrachtgever heeft vastgesteld dat er sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking, dan worden er loonheffingen ingehouden op de beloning.

⁸ Brochure “De verklaring arbeidsrelatie”, Belastingdienst

⁹ Beleidsregels beoordeling dienstbetrekking 2006

Gevolgen opdrachtgever.

De opdrachtgever moet vaststellen of er sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking. Wanneer er sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking dan zijn de normale loonheffingregels van toepassing. Wanneer is vastgesteld dat er geen sprake is van een (fictieve) dienstbetrekking, kunnen de Belastingdienst en het UWV op basis van feiten en omstandigheden toch van oordeel zijn dat er sprake is van een dienstbetrekking.

2.1.3 VAR winst uit onderneming (WUO)

Met deze verklaring oordeelt de Belastingdienst dat er geen sprake is van een arbeidsrelatie tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever. In dit geval hoeft er geen loonheffing te worden ingehouden door de opdrachtgever.

Gevolgen opdrachtnemer.

Er hoeven geen loonheffingen te worden ingehouden. De opdrachtnemer is niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen en kan geen aanspraak maken op een uitkering.

Gevolgen opdrachtgever.

De opdrachtgever hoeft geen loonheffingen in te houden en af te dragen. De opdrachtgever moet de identiteit van de opdrachtnemer vaststellen en kopieën van het identiteitsbewijs en de VAR verklaring bij haar administratie bewaren. De werkzaamheden vermeld op de verklaring dienen overeen te komen met de werkzaamheden die worden verricht voor de opdrachtgever. Ook dienen de werkzaamheden verricht te worden binnen de geldigheidsduur van de verklaring.

2.1.4 VAR directeur grootaandeelhouder (DGA)

Met deze verklaring oordeelt de Belastingdienst dat er geen sprake is van een arbeidsrelatie tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever. In dit geval hoeft er geen loonheffing te worden ingehouden door de opdrachtgever.

Gevolgen opdrachtnemer.

Er hoeven geen loonheffingen te worden ingehouden. De opdrachtnemer is niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen en kan geen aanspraak maken op een uitkering.

Gevolgen opdrachtgever.

De opdrachtgever hoeft geen loonheffingen in te houden en af te dragen. De opdrachtgever moet de identiteit van de opdrachtnemer vaststellen en kopieën van het identiteitsbewijs en de VAR verklaring bij zijn administratie bewaren. De werkzaamheden vermeldt op de verklaring dienen overeen te komen met de werkzaamheden die worden verricht voor de opdrachtgever. Ook dienen de werkzaamheden verricht te worden binnen de geldigheidsduur van de verklaring.

2.2 Geschiedenis VAR

De invoering van de VAR was onderdeel van de aanbevelingen van de werkgroep HOZ (Harmonisatie Ondernemers en Zelfstandigen)¹⁰. Deze werkgroep ontdekte dat er steeds vaker werd gekozen voor het zelfstandig ondernemerschap, maar dat het vaak onduidelijk was of er sprake was van een dienstbetrekking ten opzichte van de opdrachtgever. Als de opdrachtgever van mening was dat er geen dienstbetrekking was en dus geen loonheffing had ingehouden, had dit grote gevolgen als later volgens de Belastingdienst wel sprake was van een dienstbetrekking. Omdat deze problemen de groei van het aantal zelfstandige ondernemers zou tegenhouden is voor de invoering van de verklaring arbeidsrelatie gekozen. De verklaring arbeidsrelatie is in 2001 in de belastingwetgeving opgenomen (zie bijlage I). De VAR is een oordeel van de Belastingdienst over de fiscale status van de inkomsten van de ondernemer.

De werking in de praktijk was toen als volgt, de VAR-WUO en de VAR-DGA werden voor de sociale verzekeringswetten beschouwd als zelfstandigheidverklaringen en hadden vanaf 1 januari 2002 de volgende rechtsgevolgen:

- De opdrachtnemer is niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen zolang er geen privaatrechtelijke dienstbetrekking bestaat;
- De opdrachtgever hoeft geen loonheffingen in te houden en af te dragen over de beloningen van de opdrachtnemer. Ook als achteraf blijkt dat er wel een dienstbetrekking bestaat tussen de opdrachtgever en de opdrachtnemer.

De wet was zo ingericht dat de VAR-WUO en de VAR-DGA alleen de fictieve dienstbetrekking uitsloten. De opdrachtnemers die achteraf dus een dienstbetrekking hadden werden geacht verzekerd te zijn voor de werknemersverzekeringen.

Bij de VAR verklaring speelt het begrip dienstbetrekking dus een belangrijke rol, maar wanneer is er sprake van een dienstbetrekking? Er wordt onderscheid gemaakt tussen een echte dienstbetrekking en een fictieve dienstbetrekking. Een echte dienstbetrekking is er op grond van artikel 7.610 van het Burgerlijk Wetboek.

Artikel 7.610

- *De arbeidsovereenkomst is de overeenkomst waarbij de ene partij, de werknemer, zich verbindt in dienst van de andere partij, de werkgever, tegen loon gedurende zekere tijd arbeid te verrichten.*

Wanneer er sprake is van een dienstbetrekking volgens artikel 7: 610 dienen de volgende criteria aanwezig te zijn¹¹.

- De opdrachtnemer is verplicht de arbeid persoonlijk te verrichten;
- De opdrachtgever is verplicht tot betaling van loon;
- De opdrachtnemer staat in een gezagsverhouding tot de opdrachtgever.

¹⁰ Evaluatie Wet uitbreiding rechtsgevolgen Verklaring Arbeidsrelatie, EIM.

¹¹ BDO brochure “werken met derden”

Op basis van artikel 3 en 4 van de wet op de loonbelasting kan er ook sprake zijn van een fictieve dienstbetrekking. Hieronder wordt kort weergegeven wat deze artikelen in houden (zie bijlage II).

Artikel 3

1. Als dienstbetrekking wordt beschouwd de arbeidsverhouding van:

- a. degene, die, anders dan in de uitoefening van een bedrijf of in de zelfstandige uitoefening van een beroep, en anders dan als thuiswerker, ingevolge een overeenkomst tot aanneming van werk als bedoeld in artikel 750 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, persoonlijk een werk tot stand brengt;*
- b. degene, die de in onderdeel a bedoelde persoon bij het tot stand brengen van dat werk bijstaat;*
- c. degene, die krachtens overeenkomst met een ander tegen beloning geregeld zijn bemiddeling verleent tot het tot stand komen van overeenkomsten tussen daartoe door hem te bezoeken personen en die ander, mits hij de bedoelde bemiddeling uitsluitend voor die ander verleent, het verlenen van die bemiddeling niet een voor hem bijkomstige werkzaamheid is en hij zich daarbij doorgaans niet door meer dan twee andere personen laat bijstaan;*

Artikel 4

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regelen worden gesteld, ingevolge welke eveneens als dienstbetrekking wordt beschouwd de arbeidsverhouding van:

- a. degene, die als thuiswerker arbeid verricht;*
- b. degene, die de onder a bedoelde persoon als hulp bij het verrichten van de arbeid bijstaat;*
- c. degene, die een tak van sport op topniveau beoefent en ter zake daarvan een inkomensvoorziening of een kostenvergoeding geniet.*

Er is sprake van een fictieve dienstbetrekking wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan¹²:

- Werkzaam op tenminste 2 dagen per week;
- Tegen tenminste 40% van het minimumloon;
- Over een periode van een maand of langer (niet bij herhalingen).

Een VAR-WUO en VAR-DGA boden dus geen ontheffingen van het afdragen van loonheffingen indien er sprake was van een echte dienstbetrekking. In deze gevallen vond naheffing van loonheffingen plaats bij de opdrachtnemer. Omdat de opdrachtgever er volgens de wet vanuit mocht gaan dat er met een VAR-WUO en VAR-DGA geen dienstbetrekking zou bestaan. In het geval van een VAR-ROW en een VAR LOON moest de werkgever alsnog zelf beoordelen of er sprake was van een dienstbetrekking.

¹² BDO brochure “werken met derden”

Vanaf 2005 is de wet uitbreiding rechtsgevolgen VAR in werking getreden omdat de oude regeling uit 2001 nog te weinig zekerheid bood aan zowel opdrachtnemers als opdrachtgevers. Een veel voorkomend probleem was dat de Belastingdienst achteraf beoordeelde dat er toch sprake was van een dienstbetrekking, waardoor de opdrachtnemer te maken kreeg met naheffing. De Wet uitbreiding rechtsgevolgen VAR regelt dat een opdrachtgever geen loonheffingen hoeft in te houden wanneer aan de volgende voorwaarden wordt voldaan:

- Een opdrachtnemer kan een geldige VAR-DGA of een VAR-WUO overleggen aan de opdrachtgever;
- De opdrachtgever beschikt over een kopie van de verklaring;
- De identiteit van de opdrachtnemer is vastgesteld;
- Omschrijving project moet in overeenstemming zijn met de feitelijke situatie;
- Er mag geen sprake zijn van fraude, misbruik of oneigenlijk gebruik.

In 2007 heeft EIM (onderzoeksbureau) in opdracht van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en het Ministerie van Justitie een evaluatie van de wet uitbreiding rechtsgevolgen VAR uitgevoerd. Naar aanleiding van het rapport van EIM concludeerde minister Donner dat er sprake was van een succesvol project zonder problemen. Veel belangenorganisaties zoals het Platform Zelfstandige Ondernemers en ZZP Nederland verwijten minister Donner echter dat hij de problemen rondom de VAR verzwijgt. Zij zijn namelijk van mening zijn dat de regeling nog steeds niet optimaal werkt.

2.3 Voor wie is de VAR bestemd en waarvoor?

De verklaring kan worden aangevraagd door ondernemers, voor werkzaamheden die zij zelf uitvoeren voor één of meer opdrachtgevers¹³. Alleen natuurlijke personen kunnen een verklaring aanvragen, rechtspersonen, bijvoorbeeld een BV, kunnen dus geen verklaring aanvragen. Een directeur-groootaandeelhouder van een BV kan wel een verklaring aanvragen. In dat geval wordt door de Belastingdienst beoordeeld wat voor arbeidsrelatie er is tussen de DGA en de opdrachtgever. De belastingdienst beoordeeld dus niet de relatie tussen de B.V. en de DGA. Ook beroepsporters en artiesten kunnen een VAR aanvragen.

De verklaring arbeidsrelatie kan aangevraagd worden voor alle werkzaamheden van dezelfde soort die voor één of meerdere opdrachtgevers worden verricht. Verricht een ondernemer bijvoorbeeld laswerkzaamheden en timmerwerkzaamheden dan moet hij een VAR aanvragen voor de laswerkzaamheden en een VAR aanvragen voor de timmerwerkzaamheden. Het is niet verplicht om een VAR aan te vragen maar de opdrachtgever kan hier wel om vragen. In de praktijk blijkt dat veel opdrachtgevers eisen dat er een VAR verklaring aanwezig is.

¹³ Brochure “De verklaring arbeidsrelatie”, Belastingdienst.

2.4 Aanvraag van de VAR

De aanvraag van de VAR kan elektronisch via Belastingdienst.nl of via het formulier Aanvraag Verklaring arbeidsrelatie. De VAR is het hele jaar aan te vragen, vanaf september is de VAR aan te vragen voor het volgende kalenderjaar.

Bij de aanvraag worden er vragen gesteld over de volgende onderwerpen: de VAR werkzaamheden, de inkomsten van de aanvrager en de werkwijze van de aanvrager.

Om te beoordelen of iemand ondernemer is of niet let de Belastingdienst vooral op antwoorden die gegeven worden op de onderstaande vragen¹⁴:

- Bent u verplicht alle aanwijzingen van uw opdrachtgever op te volgen bij de uitvoering van de VAR-werkzaamheden?
- Wordt u door uw opdrachtgever(s) doorbetaald als u ziek bent of vakantie heeft?
- Wat zijn uw geschatte jaarinkomsten voor de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?
- Kunt u de VAR-werkzaamheden meestal zonder toestemming van een opdrachtgever door iemand anders laten uitvoeren?
- Investeert u jaarlijks meer dan € 2.500?
- Hoeveel uur verwacht u aan de VAR-werkzaamheden te besteden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?
- Hoeveel opdrachtgevers verwacht u voor de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?
- Maakt u reclame voor de VAR-werkzaamheden?
- Is het risico voor u als een opdrachtgever niet tevreden is over het resultaat van uw werk?

De Belastingdienst kijkt of deze punten relevant zijn voor de werkzaamheden van de aanvrager en beoordeelt het aanvraagformulier in zijn totaliteit. De Belastingdienst kijkt daarbij ook naar de onderlinge samenhang van de antwoorden. Hierdoor komt het voor dat iemand die zichzelf als ondernemer beschouwt door de Belastingdienst niet als ondernemer wordt aangemerkt.

¹⁴ Brochure “De verklaring arbeidsrelatie”, Belastingdienst.

2.5 Analyse aanvraagformulier VAR

Om de werking van de VAR te begrijpen, is het ook belangrijk om te kijken naar het aanvraagformulier (zie bijlage III). Daarom wordt in deze paragraaf een analyse gemaakt van de vragen die gesteld worden op dat formulier.

2.5.1 Uw gegevens

Hier dient de aanvrager zijn gegevens in te vullen, veel invullers vergeten hier vraag 1H in te vullen: “voor welk jaar vraagt u deze verklaring aan?”. Vraag 1F en 1G: “Naam besloten vennootschap” en “Fiscaal nummer besloten vennootschap” kunnen voor verwarring zorgen bij invullers, omdat er dan gedacht wordt dat de verklaring alleen ingevuld kan worden wanneer er sprake is van een BV.

2.5.2 Uw VAR-werkzaamheden

2A. Omschrijf de soort werkzaamheden waarvoor u de verklaring arbeidsrelatie aanvraagt.

Deze vraag is erg onduidelijk en vooral voor starters die het formulier voor het eerst invullen kan onduidelijk zijn wat de eisen zijn die door de Belastingdienst gesteld worden aan de omschrijving. In de praktijk blijkt dat er geen zekerheid te geven is over welke omschrijving geaccepteerd wordt en welke niet. Het is onduidelijk of de omschrijving heel precies moet zijn of juist zo ruim mogelijk. De beoordeling blijkt veelal afhankelijk te zijn van de mening van individuele medewerkers van de Belastingdienst. Om meer duidelijkheid te verschaffen zouden er vaste richtlijnen moeten zijn, waarin staat beschreven aan welke eisen een omschrijving moet voldoen.

2B. Heeft de Belastingdienst de inkomsten uit de VAR-werkzaamheden in de afgelopen vijf jaar al eerder beoordeeld? Bijvoorbeeld: u hebt hierover een aanslag inkomstenbelasting ontvangen, of de Belastingdienst heeft een standpunt ingenomen bij een boekenonderzoek.

Deze vraag is vooral relevant voor aanvragers die daadwerkelijk een boekenonderzoek hebben gehad. Wanneer zij een type VAR aanvragen die afwijkt van het type dat de Belastingdienst toekende op basis van het boekenonderzoek, zullen zij er zeker van moeten zijn dat ze dit keer in een boekenonderzoek kunnen aantonen dat de zaken er anders voorstaan.

2C. Hoe beoordeelt u zelf de inkomsten uit de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?

Voor het beantwoorden van deze vraag is het van belang dat de aanvrager op de hoogte is van de eisen die gesteld worden aan de verschillende type verklaringen.

Wanneer hier wordt geantwoord met “loon uit dienstbetrekking” of “resultaat overige werkzaamheden”, verstrekt de Belastingdienst meteen een VAR loon of een VAR-ROW.

Deze vraag kan door de Belastingdienst ook gebruikt worden om extra informatie op te vragen. Dit gebeurt bijvoorbeeld wanneer de aanvrager antwoordt met “winst uit onderneming” of met “inkomsten uit werkzaamheden die ik als DGA verricht voor rekening en risico van mijn besloten vennootschap” en de Belastingdienst deze werkzaamheden anders beoordeelt.

2D. Hoeveel uur verwacht u aan de VAR-werkzaamheden te besteden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?

Deze vraag is voor starters lastig om in te vullen omdat het voor deze groep lastig is in te schatten hoeveel opdrachten zij in hun eerste jaar kunnen verkrijgen. Voor veel aanvragers zal het ook onduidelijk zijn dat met deze vraag niet alleen de declarabele uren worden bedoeld maar ook bijvoorbeeld de uren die de aanvrager bezig is met promotie, het bouwen van een website, etc. Bij minder dan 200 uur zal de Belastingdienst geen VAR-WUO of VAR-DGA afgeven, en wanneer het aantal uren ligt tussen de 200 en 700 uur hangt het oordeel sterk af van de andere gegeven antwoorden. Vooral in tijden van financiële crisis/recessie zou de Belastingdienst hier soepeler mee om moeten gaan omdat het aannemelijk is dat veel aanvragers dan moeite hebben met het verkrijgen van opdrachten. Ook spelen hier onvoorziene omstandigheden mee zoals ziekte.

2E. Hoeveel opdrachtgevers verwacht u voor de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?

Deze vraag is vooral voor starters erg lastig te beantwoorden, omdat zij nog weinig inzicht hebben in het te verwachten aantal opdrachten. Maar ook voor andere aanvragers is het lastig om hier een juiste inschatting te maken bijvoorbeeld nu met de financiële crisis. Wanneer een ZZP-er minder dan drie opdrachtgevers verwacht zal de Belastingdienst strenger kijken naar de andere antwoorden. Voor de meeste branches is meer dan drie opdrachtgevers haalbaar, maar bij bijvoorbeeld de ICT branche en bij interim managers is er vaak sprake van langdurige projecten en is het erg moeilijk om aan drie opdrachtgevers per jaar te komen. De Belastingdienst zou deze vraag het beste kunnen vervangen of minder zwaar mee laten tellen in de afweging voor het toekennen van de VAR.

2F. Hoeveel opdrachtgevers had u vorig jaar voor de VAR-werkzaamheden?

Deze vraag is een belangrijke indicator van ondernemerschap, wanneer je vorig jaar zeven opdrachtgevers had, is de kans namelijk erg groot dat ook dit jaar dat aantal wordt gehaald. Hier dient ook rekening gehouden te worden met hetgeen in de branche gebruikelijk is en met eventuele onvoorziene omstandigheden als ziekte.

2G. Kunt u de VAR-werkzaamheden meestal zonder toestemming van een opdrachtgever door iemand anders laten uitvoeren?

Ook deze vraag is een belangrijke graadmeter om te zien hoe zelfstandig iemand eigenlijk is. Deze vraag zal veelal door aanvragers met “nee” beantwoordt worden, omdat het in de praktijk vaak het geval zal zijn dat dit niet mogelijk is. Daarom is het belangrijk om dit contractueel te ondervangen. Hierdoor verliest deze vraag eigenlijk zijn doel.

2H. Wanneer bent u met de VAR-werkzaamheden begonnen?

Deze vraag is erg belangrijk voor starters; door het vermelden van de startdatum kan men toch in aanmerking te komen voor de gewenste VAR, met een lager aantal bestede uren. Deze vraag zou eigenlijk na vraag 2A moeten komen dit zou het geheel vooral voor starters overzichtelijker maken.

2I. Is het risico voor u als een opdrachtgever niet tevreden is over het resultaat van uw werk?

Dit is een onduidelijke vraag omdat er niet duidelijk staat vermeld wat voor risico hiermee wordt bedoeld. Er zou duidelijk gemaakt moeten worden dat het hier gaat om ondernemersrisico zoals reputatieschade en het risico van niet betaald krijgen. Starters zullen ook vaak denken dat ze geen risico lopen, terwijl dit wel het geval is.

2J. Verwacht u de VAR-werkzaamheden te verrichten voor opdrachtgevers bij wie u voorheen soortgelijke werkzaamheden in loondienst heeft verricht?

Wanneer deze vraag met “ja” wordt beantwoord is dit een signaal voor de Belastingdienst om extra scherp naar de andere antwoorden te kijken. Het komt namelijk voor dat werkgevers een werknemer ontslaan en later als zelfstandige weer inhuren waardoor de werkgever bespaart op personeelskosten.

2K. Verwacht u de VAR-werkzaamheden meestal te verrichten voor opdrachtgevers waar dezelfde werkzaamheden ook in loondienst worden verricht?

In sommige branches komt dit vaak voor, bijvoorbeeld bij interim managers. Hierbij is het dus belangrijk dat er gekeken wordt naar de branche waarin de werkzaamheden worden uitgevoerd.

2L. Verwacht u de VAR-werkzaamheden te verrichten via detachering, uitzending of bemiddeling?

Het probleem van deze vraag is dat het onderscheid tussen bemiddeling en uitzending of detachering moeilijk te maken is voor de aanvrager van de verklaring. Terwijl de Belastingdienst belangrijke conclusies trekt aan de hand van het antwoord op deze vraag. De Belastingdienst zegt hierover: "Als u via een uitzend- of detacheringbureau werkt, dan zal de Belastingdienst meestal van mening zijn dat u in dienstbetrekking bent bij dat bureau. Werkt u via één of meer bemiddelingsbureaus, dan zal de Belastingdienst u meestal beschouwen als zelfstandig ondernemer. Bent u zelfstandig ondernemer en werkt u een enkele keer voor een uitzend- of detacheringbureau, dan blijft de Belastingdienst u wel als zelfstandig ondernemer beschouwen."

Uitzending en detachering kunnen als gelijk worden beschouwd. De verschillen tussen uitzenden en bemiddelen zijn klein en soms moeilijk te zien terwijl dit voor de VAR grote gevolgen heeft. De verschillen tussen detachering en bemiddeling zijn hieronder uiteen gezet.

Bemiddeling	Uitzending of detachering
1. Het bureau ontvangt een vergoeding voor het in contact brengen van de opdrachtnemer en de opdrachtgever.	1. Het bureau vraagt geen vergoeding voor het in contact brengen van de opdrachtnemer en de opdrachtgever.
2. De opdrachtnemer loopt zelf het risico wanneer de opdrachtgever ontevreden is.	2. Het bureau loopt het risico wanneer de opdrachtgever ontevreden is
3. De opdrachtgever betaalt rechtstreeks aan de opdrachtnemer.	3. De opdrachtnemer wordt uitbetaald door het bureau.
4. Het bureau is geen partij in de overeenkomst, er is alleen een overeenkomst tussen de opdrachtgever en opdrachtnemer	4. Er is een overeenkomst tussen het bureau en de opdrachtgever.

In de praktijk is te zien dat bij detachering het ondernemersrisico wordt doorgegeven aan de ZZP-er door middel van de overeenkomst. Wanneer de ZZP-er zelf het ondernemersrisico draagt en niet de detacheerder kan men vraagtekens zetten bij conclusie van de Belastingdienst. Hierdoor kan men namelijk niet meer spreken van een dienstverband.

Ook is het bij deze vraag erg belangrijk dat gekeken wordt naar de branche. In de ICT branche gaat namelijk alles grotendeels via bemiddelingsbureaus of via detacheringbureaus. Ook bij starters zal het vaak voorkomen dat de werkzaamheden worden verricht via uitzending of detachering, omdat het een makkelijke manier is om aan klanten te komen. Tevens worden ZZP-ers door multinationals gedwongen om via een detacheringbureau te werken. De meeste multinationals werken namelijk met zogenaamde “preferred suppliers” die ZZP-ers bij deze bedrijven plaatsen.

2.5.3 Uw inkomsten

3A. Wat zijn uw geschatte jaarinkomsten voor de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?

Ook deze vraag is vooral voor starters erg lastig te beantwoorden, omdat zij nog weinig inzicht hebben in het te verwachten aantal opdrachten. Maar ook voor andere aanvragers is het lastig om hier een juiste inschatting te maken. Bijvoorbeeld nu met de financiële crisis en natuurlijk zijn er ook andere onvoorziene omstandigheden die mee kunnen spelen zoals ziekte, etc. Hierbij is het ook belangrijk om te kijken naar de branche waarin de werkzaamheden uitgevoerd worden en de investeringen die gedaan worden voor productontwikkeling.

3B. Worden door uw opdrachtgever(s) loonheffingen ingehouden op deze inkomsten?

Wanneer deze vraag met “ja” wordt beantwoordt, trekt de Belastingdienst de conclusie dat er sprake is van een dienstverband. Dit is echter niet altijd terecht omdat opdrachtgevers er ook voor kunnen kiezen om loonheffingen in te houden zolang de opdrachtnemer nog geen VAR heeft, om onaangename verrassingen in de toekomst te voorkomen.

3C. Wordt u door uw opdrachtgever(s) doorbetaald als u ziek bent of vakantie heeft?

Voor ondernemers zal het antwoord op deze vraag altijd “nee” zijn. Wanneer deze vraag met “ja” wordt beantwoordt zal er altijd sprake zijn van een dienstverband.

3D. Bent u verplicht alle aanwijzingen van uw opdrachtgever(s) op te volgen bij de uitvoering van de VAR-werkzaamheden?

Deze vraag wordt door de Belastingdienst gebruikt als belangrijke graadmeter om te beoordelen hoe zelfstandig de aanvrager is. Als namelijk alle aanwijzingen opgevolgd dienen te worden is er een grote kans dat er sprake is van een dienstverband. Dit is echter wel een strikvraag want een opdrachtnemer krijgt natuurlijk altijd orders en voorwaarden om een opdracht te volbrengen. Er zullen namelijk altijd eisen worden gesteld aan de uitvoering van een project, hierbij zal er nog geen sprake zijn van een gezagsverhouding. Dit is pas het geval als de ZZP-er bijvoorbeeld verplicht wordt om op bepaalde uren en dagen te werken.

3E. Verwacht u dat de inkomsten in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt, voor meer dan 70% worden behaald bij één opdrachtgever?

Dit is een vaag gestelde vraag, het kan namelijk voorkomen dat een aanvrager in één jaar twee kleine opdrachten heeft en één grote opdracht. De kans is dan groot dat de omzet voor minimaal 70% bij één opdrachtgever vandaan komt. Dit wil echter nog niet zeggen dat er sprake is van een dienstverband.

2.5.4 Uw werkwijze

4A. Verstuurt u facturen voor de VAR-werkzaamheden waarvoor u deze verklaring aanvraagt?

Het factureren van diensten en producten is een administratieve verplichting waar ondernemers aan dienen te voldoen. Wanneer hier niet aan wordt voldaan is de kans groot dat de Belastingdienst oordeelt dat er geen sprake is van ondernemerschap.

4B. Maakt u reclame voor de VAR-werkzaamheden?

Wanneer er reclame wordt gemaakt voor de VAR-werkzaamheden door middel van bijvoorbeeld een website of visitekaartjes zal de Belastingdienst sneller oordelen dat er sprake is van ondernemerschap.

4C. Bent u ingeschreven bij de Kamer van Koophandel?

Voor de meeste ondernemers is het verplicht om ingeschreven te staan bij de Kamer van Koophandel. Dit komt vooral omdat er vanaf 1 juli 2008¹⁵ nieuwe regels rondom inschrijving van kracht zijn. Nu dienen ook vrije beroepen en maatschappen zich in te schrijven in het handelsregister. Wanneer de aanvrager zich niet heeft ingeschreven zal de Belastingdienst dus sneller oordelen dat er geen sprake is van ondernemerschap.

4D. Hebt u personeel in dienst?

Wanneer de aanvrager personeel in dienst heeft zal de Belastingdienst sneller oordelen dat er sprake is van ondernemerschap.

4E. Hebt u een BTW-nummer?

Wanneer de aanvrager beschikt over een BTW-nummer is hij volgens de wet OB een ondernemer. Dit is dus een belangrijke graadmeter voor ondernemerschap.

4F. Investeert u jaarlijks meer dan € 2.500?

Het doen van investeringen is een belangrijke graadmeter voor ondernemerschap. Hierbij is het wel van belang om naar de branche te kijken, de behoefte aan investeringen verschilt namelijk per branche.

¹⁵ www.kvk.nl

4G. Verwacht u de VAR-werkzaamheden meestal op de locatie van uw opdrachtgever te verrichten?

Wanneer de werkzaamheden ook op andere locaties kunnen plaatsvinden is dit een belangrijke graadmeter voor ondernemerschap. Ook hier is het antwoord afhankelijk van de branche.

4H. Beschikt u over de vergunningen/certificaten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de VAR-werkzaamheden?

Deze vraag dient eigenlijk altijd met “ja” of “niet van toepassing” te worden beantwoordt. Omdat er anders veel risico wordt gelopen om aansprakelijk gesteld te worden wanneer er fouten worden gemaakt bij uitvoering van de opdracht.

4I. Houdt u een boekhouding bij of laat u deze bijhouden?

Deze vraag is een belangrijke graadmeter voor ondernemerschap. Als ondernemer ben je namelijk verplicht om een administratie te voeren.

2.6 VAR verklaring voor niet inwoners

Ook in het buitenland wonende particulieren, die via hun eigen vennootschap of eenmanszaak hun diensten in Nederland aanbieden moeten een VAR verklaring kunnen tonen. Deze groep particulieren kunnen een verklaring aanvragen via kantoor particulieren ondernemingen buitenland in Heerlen¹⁶.

In principe is de VAR verklaring “niet-inwoners” dezelfde verklaring als de VAR verklaring voor Nederlanders. Alleen dient deze verklaring per opdracht te worden aangevraagd, samen met een kopie van de opdrachtovereenkomst. De verklaring heeft ook een andere benaming namelijk “Verklaring fiscale kwalificatie inkomen”. In bepaalde gevallen kan de Belastingdienst de verklaring voor een jaar afgeven, enkel is dit geen standaardregeling en wordt deze verklaring ook wel een “pseudo” VAR genoemd.

2.7 Geldigheid van de VAR verklaring.

Een VAR is maximaal een kalenderjaar geldig¹⁷. De geldigheidstermijn gaat in aan het begin van het kalenderjaar. Als de activiteiten in de loop van het jaar worden gestart kan de Belastingdienst de verklaring vanaf het begin van de werkzaamheden tot aan het einde van het kalenderjaar laten gelden. Wanneer de Belastingdienst van mening is dat er sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik kan er worden teruggekomen op het verstrekken van de VAR verklaring. Dit geldt vooral voor de VAR-WUO en de VAR-DGA.

Echter het is niet duidelijk wanneer er volgens de Belastingdienst sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik, ook ontbreekt er tot op heden jurisprudentie over dit onderwerp¹⁸.

¹⁶ Brochure “De verklaring arbeidsrelatie”, Belastingdienst.

¹⁷ Brochure “De verklaring arbeidsrelatie”, Belastingdienst.

¹⁸ Informatie binnen AAME

3. De VAR in de praktijk

In dit hoofdstuk zal besproken worden welke problemen de gebruikers van de VAR tegenkomen in de praktijk. Deze informatie is verkregen door middel van interviews met personeel van AAmE, enquêtes onder klanten van AAmE en door artikelen uit vakbladen. Tevens heeft er een gesprek plaatsgevonden met een inspecteur van de Belastingdienst.

3.1 Vakbladen

Er zijn diverse belangenorganisaties voor ZZP-ers zoals FNV zelfstandigen en ZZP Nederland. Deze belangenorganisaties publiceren regelmatig artikelen betreffende de problemen van de VAR die zij constateren. In deze paragraaf wordt een overzicht gegeven van de problemen die in deze artikelen worden besproken¹⁹.

Startende ondernemers ondervinden veel problemen bij het invullen van het aanvraagformulier, voor hen lijkt het meer op een cryptogram. Er worden in het aanvraagformulier veel suggestieve en strikvragen gesteld om te zorgen dat de aanvrager niet in aanmerking komt voor een VAR-WUO. Wanneer de Belastingdienst wel een VAR-WUO afgeeft, worden de ZZP-ers vaak opgebeld door een inspecteur die door het stellen van dezelfde suggestieve vragen alsnog probeert om bewijs te verzamelen, dat kan leiden tot het verstrekken van een VAR-ROW.

Het oordeel van de Belastingdienst is gebaseerd op de samenhang van de antwoorden op het aanvraagformulier. In de praktijk blijkt dat de beoordeling van de Belastingdienst vooral sterk afhangt van de achtergrond van de behandelend inspecteur. Zo zal een inspecteur met loonbelasting achtergrond snel een VAR-ROW afgeven, terwijl een inspecteur met een ondernemingsachtergrond sneller een VAR-WUO zal afgeven. Terwijl een VAR-WUO veel meer zekerheid en voordelen biedt dan een VAR-ROW. Ook zijn er geen vast omlijnde criteria voor het afgeven van de VAR-WUO, dit schept veel onduidelijkheid²⁰.

Tegenwoordig is het voor ZZP-ers moeilijk(er) om een VAR-WUO te verkrijgen en/of te behouden. Omdat de Belastingdienst de zaken opeens anders ziet. Wanneer een ZZP-er geen VAR-WUO krijgt loopt hij de ondernemersaftrek, startersaftrek en de MKB-winstvrijstelling mis. Dit levert een ZZP-er al gauw € 5000 lastenverzwaring op.

Uit diverse berichten van ZZP-Nederland blijkt dat veel ZZP-ers die starten vanuit een WW-uitkering worden beboet wegens fraude, meestal gebeurt dit ten onrechte. De boetes worden opgelegd omdat de starters voor de Belastingdienst hebben opgegeven dat ze meer dan 1225 uren hebben gewerkt in een jaar. Zo komen zij in aanmerking voor zelfstandigenaftrek. Op de urenstaatjes die bij het UWV worden ingeleverd staat opgeteld na een jaar echter geen 1225 uur. Het probleem wordt veroorzaakt door een gebrek aan informatie van het UWV, voor de starters was het namelijk niet duidelijk dat zij niet de alleen de declarabele uren diende door te geven maar de alle bestede uren.

De ZZP-ers moesten dus ook de tijd die wordt besteed aan acquisitie, administratie, reistijd of netwerken meetellen. Het UWV heeft de informatievoorziening sterk verbeterd maar de boetes blijven staan. Dit betekent dat de ZZP-ers het teveel geclaimde geld alsnog moeten terugbetalen, hierdoor worden veel starters gedwongen te stoppen met hun onderneming.

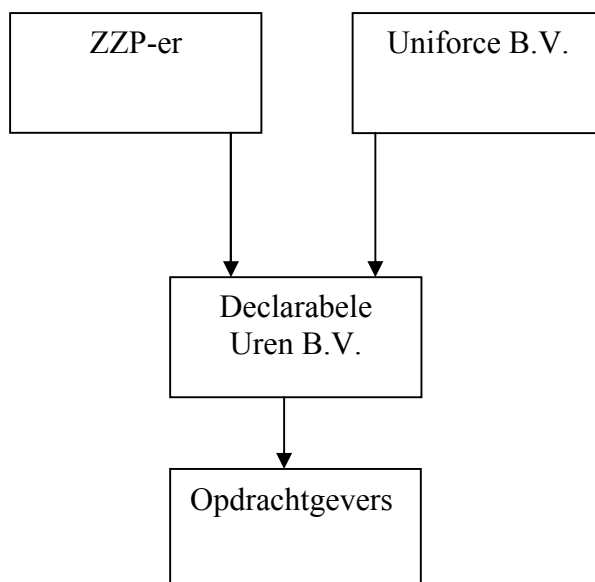
¹⁹ ZZP Nederland

²⁰ Evaluatie Wet uitbreiding rechtsgevolgen Verklaring Arbeidsrelatie, EIM.

In verschillende vakbladen is te lezen dat steeds meer zelfstandigen kiezen voor constructies die ervoor zorgen dat er geen VAR verklaring nodig is, zoals de VUR (Verklaring Uniforce Registratie)²¹.

De VUR is in 1998 bedacht door een commercieel bedrijf genaamd Uniforce B.V., deze constructie moet er net als de VAR voor zorgen dat de opdrachtgever net als bij de VAR gevrijwaard is van het risico van naheffing van de loonheffingen. De constructie zit als volgt in elkaar; de zelfstandige en Uniforce richten samen een B.V. op, dit wordt ook wel een declarabele uren B.V. genoemd. De zelfstandige is bij deze B.V. voor 80% aandeelhouder en Uniforce is voor 20% aandeelhouder. De zelfstandige en Uniforce bezitten verschillende type aandelen, deze aandelen geven Uniforce geen recht op de winst, maar geven Uniforce wel de meerderheid van het stemrecht in de Algemene vergadering van Aandeelhouders. De zelfstandige is in dienst bij de B.V. en door de afwijkende stemverhouding staat de zelfstandige onder het gezag van de B.V.. Hierdoor is hij als werknemer van de B.V. verzekerd voor de werknemersverzekeringen.

Weergave constructie VUR.

In het vakblad voor MKB-adviseurs wordt de VUR vergeleken met de VAR hieronder volgt daar een overzicht van.

²¹ Kremers, O.C., “De VUR: creatieve constructie voor wie geen VAR wil of kan krijgen”, Vakblad MKB-adviseur nr. 12-2008, p. 16-19.

	VAR	VUR
wijze van verkrijgen	eenvoudig	eenvoudig
afgegeven door	Belastingdienst	Uniforce
geldigheidsduur	in principe 1 jaar (2008)	zolang aan voorwaarden VUR-constructie wordt voldaan
kosten	geen of weinig (adviseur)	maandelijks vast bedrag + kosten voor voldoen aan voorwaarden (accountantsverklaring)
werkzaamheden	alleen voor werkzaamheden beschreven op VAR	voor alle werkzaamheden
verzekerd voor werknemersverzekeringen?	nee	ja
zekerheid voor opdrachtgever?	100% mits juiste VAR en mits aan voorwaarden Wet LB is voldaan	100% volgens vaststellingsovereenkomst mits aan voorwaarden VUR-constructie is voldaan

De kosten voor het voldoen aan de voorwaarden kunnen als een nadeel van de VUR constructie worden gezien. Een groot voordeel is dat de ZZP-er verzekerd is voor de werknemersverzekeringen en indien nodig aanspraak kan maken op bijvoorbeeld een WW-uitkering. Echter heeft de Rechtbank Maastricht op 29 mei 2009 in een feitelijke procedure beslist dat een bestuurder van een bv die via een persoonlijke houdstervennootschap 45% van de aandelen in die bv bezat, toch niet in een verzekeringsplichtige arbeidsverhouding werkzaam was. Terwijl deze constructie vergelijkbaar is met die van Uniforce.

3.2 Interviews met medewerkers AAmc

Op de loonafdeling van AAmc zijn veel medewerkers werkzaam die ervaring hebben met de VAR verklaring. Daarom heb ik diverse medewerkers van deze afdeling geïnterviewd en gevraagd naar hun ervaringen. In deze paragraaf zullen de bevindingen van deze interviews weergegeven worden.

Veel ZZP-ers worden door hun opdrachtgevers verplicht om een VAR aan te vragen. Over het algemeen wordt de VAR snel en vrij simpel afgegeven, tegenwoordig wordt de VAR veel moeilijker afgegeven. Tegenwoordig vindt er achteraf ook een strenge controle plaats door de Belastingdienst. Bij deze controle baseert de Belastingdienst zich op de aangiften inkomstenbelasting van voorgaande jaren, het komt ook voor dat de aanvrager door de behandelend inspecteur wordt opgebeld met diverse vragen. Hierdoor probeert de Belastingdienst te zien of de feitelijke omstandigheden afwijken van de antwoorden op het aanvraagformulier.

Door deze controles komt het vaker voor dat de afgegeven VAR verklaring wordt herzien. Dit kan nadelige gevolgen hebben voor zowel de opdrachtnemer als de opdrachtgever. Wanneer de VAR-WUO herzien wordt en een VAR-ROW wordt afgegeven, zullen de opdrachtgever en de opdrachtnemer samen om de tafel moeten om te bepalen wat voor acties er ondernomen moeten worden door bijvoorbeeld te kiezen voor opting-in. Dit houdt in dat ervoor gekozen wordt om de arbeidsverhouding voor de loonbelasting/volksverzekeringen toch als dienstbetrekking te beschouwen. In dat geval gelden de normale regels voor de loonbelasting/premie volksverzekeringen.

0 Omdat de opdrachtnemer hierdoor minder betaald krijgt, leidt dit in de praktijk vaak tot conflicten en kan het voorkomen dat de opdrachtnemer stopt met de opdracht. Wanneer de omstandigheden, zoals vermeld op het aanvraagformulier veranderen dient de ZZP-er dat te melden aan de Belastingdienst. Uit de interviews kwam naar voren dat het voor de ZZP-ers onduidelijk is wanneer er volgens de Belastingdienst sprake is van verandering van omstandigheden.

Voorbeeld:

Een ZZP-er vraagt een VAR verklaring aan, hij verwacht meer dan 3 klanten per jaar en denkt dat zijn eerste project van dat jaar 3 maanden zal duren. De opdrachtgever is erg tevreden en vraagt of de opdrachtnemer langer projecten voor hem wil uitvoeren, en ze verlengen de overeenkomst met een jaar. Omdat de opdrachtnemer er van uit gaat dat zijn VAR-WUO het hele jaar geldig is neemt hij geen verdere actie. Maar wanneer de Belastingdienst controle uitvoert bij hem of bij de opdrachtgever zal de Belastingdienst stellen dat de omstandigheden zijn veranderd en dat de opdrachtnemer dit had moeten melden. De Belastingdienst kan dan alsnog de VAR-WUO herzien, dit heeft weer gevolgen voor de relatie tussen de opdrachtnemer en de opdrachtgever. Omdat nu beoordeeld moet worden of de opdrachtgever alsnog loonheffingen dient in te houden over de vergoedingen van de opdrachtnemer.

Uit de interviews kwam tevens naar voren dat er verschillende klachten bestaan over de VAR verklaring. Veel voorkomende klachten zijn dat het aanvraagformulier te kort schiet, en dat er te weinig naar de feitelijke omstandigheden wordt gekeken. Een goede toetsing van de VAR verklaring is in de praktijk ook moeilijk uitvoerbaar omdat de Belastingdienst dan iedere aanvrager op de werkvloer zou moeten bezoeken om de feitelijke omstandigheden te beoordelen.

Daarnaast heeft de VAR verklaring alleen betrekking op het fiscaal recht, dus wanneer er een VAR-WUO aanwezig is kan er privaatrechtelijk toch sprake zijn van een dienstbetrekking. Dit heeft onder andere gevolgen voor de ontbinding van de arbeidsovereenkomst, zoals het in acht nemen van een opzegtermijn. Een andere veelgehoorde klacht is dat de Belastingdienst tegenwoordig vaker een andere VAR afgeeft bijvoorbeeld een VAR-ROW in plaats van een VAR-WUO. Hierdoor moeten ZZP-ers meer moeite doen om de juiste VAR verklaring te verkrijgen en dit zorgt voor veel onduidelijkheid en onzekerheid bij zowel de opdrachtnemer als de opdrachtgever. Tevens kijkt de Belastingdienst niet genoeg naar de verschillende kenmerken van diverse branches. Zo is het in de ICT-branche gebruikelijk om langdurig werkzaam te zijn aan een project, hierdoor komen ZZP-ers nauwelijks aan de drie opdrachtgevers per jaar.

De algemene opvatting die binnen AAME heerst over de VAR verklaring is dat de VAR eigenlijk een wassen neus is. De VAR wordt snel afgegeven en heeft eigenlijk weinig betekenis. De opdrachtgever moet ook zelf beoordelen of de VAR wel terecht is afgegeven en of er geen sprake is van een dienstverband. Tevens heeft de VAR alleen volgens fiscaal recht betekenis; wanneer er een VAR-WUO aanwezig is kan er privaatrechtelijk volgens artikel 7:610 Burgerlijk Wetboek toch sprake zijn van een dienstverband.

3.3 Enquêtes

Naar 120 ZZP-ers (zowel eenmanszaak als besloten vennootschap), die via The ZZP Company werkzaam zijn in de ICT-branche is een enquête gestuurd (zie bijlage IIII). Van de 120 ZZP-ers hebben er 40 meegedaan aan de enquête. In deze paragraaf zal worden weergegeven wat de uitkomsten zijn geweest van deze enquête.

Uit de enquêtes bleek dat 97% van de ondervraagden in één keer de juiste VAR kreeg uitgereikt. De overige 3% kreeg niet de juiste VAR, en moest een bezwaarprocedure starten. Dit leidde tot een gang naar de Rechter, deze stelde de ZZP-er in het gelijk. Na afgifte van de VAR heeft 19% van de ondervraagden te maken gekregen met controle door de Belastingdienst. Bij niemand van de ondervraagden is de VAR verklaring na afgifte herzien.

Van de ondervraagden heeft 70% meer dan 2 opdrachtgevers per jaar. Hierbij is de gemiddelde doorlooptijd in 43% van de gevallen 6 maanden en in 27% van de gevallen is de doorlooptijd 1 jaar. 86% van de ondervraagden is van mening dat indien iemand maar over één opdrachtgever beschikt deze nog steeds als zelfstandige kan worden beschouwd. Vooral omdat men in de ICT branche vaak te maken heeft met langlopende projecten.

In de enquête werden ook vragen gesteld over het aanvraagformulier en verwerking hiervan door de Belastingdienst. Het aanvraagformulier wordt door 68% van de ondervraagden gekwalificeerd als goed, door 3% als slecht gekwalificeerd en 30% van de ondervraagden is een andere mening toebedeeld. De mening over aanvraagformulier die overheerst is dat de vraagstelling suggestief is, en dat vooral de eerste keer het invullen van het formulier vrij lastig is. Ook vinden de meeste ondervraagden dat de elektronische aanvraag verder ontwikkeld moet worden en dat de navigatie op de website onhandig is. De verwerking van de aanvragen door de Belastingdienst wordt door 86% van de ondervraagden gekwalificeerd als goed, door 3% als slecht gekwalificeerd en 11% van de ondervraagden is een andere mening toebedeeld. De mening die overheerst is dat het veel tijd kost om elk jaar een verklaring aan te vragen en dat soms de verwerking vrij lang duurt.

In de enquête werd ook gevraagd of de ZZP-ers zelfs suggesties en opmerkingen hadden over de VAR. De volgende suggesties kwamen meerdere malen naar voren in de enquêtes:

- Duidelijkere vraagstelling op het aanvraagformulier;
- Duidelijkheid over het aantal toegestane opdrachtgevers en accepteren langere klussen;
- Aanvraag voor periode 3 tot 5 jaar;
- Gezien de ontwikkeling bij de Belastingdienst zou het beter zijn een elektronisch formulier te hebben dat deels wordt ingevuld op basis van vorige aanvraag. Dit kan dan geplaatst worden op het speciale ondernemersonderdeel;
- Bericht bij het verlopen van de VAR;
- Eenmaal een WUO, dan direct een voor een volgend jaar een WUO, tenzij de omstandigheden zijn gewijzigd.

De volgende opmerkingen kwamen meerdere malen naar voren in de enquêtes:

- Tevreden met de mogelijkheid tot elektronische aanvraag en automatische verlenging na 3 jaar;
- Stem het aantal opdrachtgevers af per branche;
- Wat is de toegevoegde waarde van de VAR, opdrachtgevers willen altijd meer zekerheid zoals een G-rekening. De VAR is een papieren verklaring die verder niet meer getoetst wordt;
- De VAR geeft geen zekerheid aan de ZZP-er;
- Misplaatste vorm van bescherming. Hoe een zelfstandige ondernemer zijn inkomen opbouwt mag geen onderwerp zijn van controle of beoordeling;
- De behandeling van de VAR gebeurt vaak door één persoon, die er voor zichzelf een eigen handelswijze op na houdt.

In de enquête werd ook gevraagd of de ZZP-ers van mening zijn dat de VAR verklaring zekerheid biedt over de arbeidsrelatie tussen de ZZP-er en de opdrachtgever. 68% van de ondervraagden vindt dat de VAR geen zekerheid geeft over arbeidsrelatie tussen de ZZP-er en de opdrachtgever.

De meningen die daarbij vooral overheersen zijn:

- Iedereen kan een VAR aanvragen en achteraf vindt er pas de toetsing plaats;
- De omstandigheden kunnen sterk wisselen, zoals het aantal opdrachtgevers;
- Geeft alleen opdrachtgever zekerheid, de Belastingdienst kan alsnog de ondernemersvoordelen verhalen op de ZZP-er als er wordt beoordeeld dat er geen ondernemerschap is;
- Nee, want het invullen van de VAR is een "academische" oefening gericht op het verkrijgen van de VAR-WUO. Zonder strenge controle biedt de VAR geen enkele zekerheid;
- De VAR kan altijd nog met terugwerkende kracht worden herzien;
- Grotere klanten zoals banken vragen veel meer zekerheden zoals een G-rekening, accountantsverklaringen, etc. VAR is eigenlijk overkill vanwege administratieve last;
- Achteraf wordt bekeken dat de verwachting niet is uitgekomen, dan kan er alsnog worden betaald;
- Dit wordt bepaald door het specifieke contract tussen partijen en niet door een inschatting van de Belastingdienst;
- In het geval van IT-projecten met een lange doorlooptijd weten opdrachtgevers niet goed waar ze aan toe zijn, ook niet met een VAR.

Er werd in de enquête ook aandacht besteed aan de inlenersaansprakelijkheid. Er werd aan de ZZP-ers gevraagd of zij op de hoogte zijn van deze wetgeving. Dit was bij 84% van de ondervraagden het geval. Ook werd de volgende vraag gesteld "Inlenende bedrijven kunnen op dit moment het risico van de inlenersaansprakelijkheid alleen inperken middels rechtstreekse storting bij de Belastingdienst, dan wel het storten van een gedeelte van de factuur op de G-rekening. Wat is uw mening hierover?"

De meningen die vooral overheersen zijn:

- Begrijpelijk maar wel omslachtig soms moet je geld terughalen;
- Inhoudingen zijn vaak te hoog, dus moet je het geld terughalen;
- Onterecht, inlenende bedrijven zouden hiervoor niet aansprakelijk moeten zijn;
- Vorm van wantrouwen van de inlener naar de ZZP-er toe;
- Voor detachering is het een prima regeling anders niet;
- Niet mee eens, in feite zou dat geregeld moeten worden via de VAR;

- Klopt niet helemaal inlenende bedrijven sluiten dit risico ook uit via het contract;
- Deze regeling is overbodig;
- Dit maakt de zelfstandige juist minder zelfstandig;
- Slechte zaak, de VAR is juist bedoeld om dit te voorkomen;
- Ik zie niet in waarom dit een probleem van de inlener zou zijn, de Belastingdienst moet wat mij betreft verhaal bij de opdrachtnemer halen als deze geen BTW of loonheffing afdraagt.

Hierbij valt op dat veel ZZP-ers denken dat de VAR ook het risico van de inlenersaansprakelijkheid inperkt, terwijl dit niet het geval is. Hieruit valt de concluderen dat er nog veel onduidelijkheid bestaat over deze regeling.

3.4 Belastingdienst

Er hebben in het kader van dit onderzoek ook gesprekken plaatsgevonden met het belastingkantoor Buitenland te Heerlen. In deze paragraaf wordt uiteengezet welke informatie de Belastingdienst heeft verstrekt.

Bij kantoor Buitenland te Heerlen worden de belastingzaken behandeld van niet-inwoners van Nederland die hier werken of inkomsten vanuit Nederland genieten. Ook de VAR aanvragen van niet-inwoners worden hier behandeld. Deze VAR verklaring wordt normaliter ook wel “verklaring fiscale kwalificatie inkomen” genoemd en deze verklaring is in de volksmond ook bekend als “VAR-buitenland”.

Steeds meer opdrachtgevers verplichten het hebben van een VAR. Het aantal aanvragen per jaar van gewone VAR verklaringen ligt op dit moment op ongeveer 350.000 VAR aanvragen. De VAR wordt verwerkt in Winterswijk dit gaat geautomatiseerd. De VAR verklaringen voor niet-inwoners worden behandeld in Heerlen. Dit zijn er ongeveer 1.500 per jaar.

Tot 2005 was er voor niet-inwoners geen mogelijkheid om een VAR aan te vragen. Binnen de belastingdienst waren er twee meningen hierover. Er was een groep die vond dat de regeling van de VAR op basis van de plaats in de wet geen betrekking had op niet-inwoners van Nederland. Een andere groep binnen de Belastingdienst vond dat de regeling ook voor niet-inwoners moest gelden i.v.m. eerlijke concurrentie en het vrije verkeer van diensten binnen de EU²². Als er namelijk een inwoner en een niet-inwoner allebei op een opdracht reageren en de opdrachtgever eist een VAR, dan kiest hij voor de inwoner omdat de niet-inwoner geen VAR kan krijgen, dit is oneerlijke concurrentie. Met ingang van 2005 is er wel een VAR verklaring voor niet-inwoners, deze wordt apart behandeld in Heerlen omdat hier voor de Belastingdienst meer risico's aan vast zitten dan bij de normale VAR. Als bij een inwoner ten onrechte een VAR-WUO of VAR-DGA is afgegeven kan dat worden rechtgetrokken in de inkomstenbelasting. Omdat een niet-inwoner – zonder vaste inrichting in Nederland – niet als buitenlands belastingplichtige kwalificeert ontbreekt bij deze groep het vangnet van de inkomstenbelasting. Hierdoor is de VAR buitenland alleen per opdracht verkrijgbaar.

²² OESO-richtlijnen

De VAR wordt aangevraagd via het normale aanvraagformulier, het formulier wordt verstuurd naar kantoor Buitenland in Heerlen. Na binnenkomst schat de behandelend inspecteur de risico's in. Afhankelijk van deze risico's vraagt hij extra informatie op. Als er dan nog twijfel is over de kwalificatie van de arbeidsrelatie volgt er een mondeling gesprek of een onderzoek op de werkplaats. Het verschil met het proces van de normale VAR is dat het proces helemaal geautomatiseerd is en er worden bijna geen extra vragen gesteld. Hierdoor is de gemiddelde verwerkingstijd van de VAR voor niet-inwoners een stuk langer.

Voor een juiste beoordeling van de aanvraag dient de Belastingdienst te controleren of de omstandigheden aangegeven op het formulier overeenkomen met de werkelijkheid. Dit gebeurt bij kantoor Buitenland op de volgende wijze:

Allereerst worden de risico's in kaart gebracht aan de hand van het aanvraagformulier, dan volgt er een daadwerkelijke beoordeling van het formulier en wordt extra informatie (contract, facturen, hoeveel uren er per opdracht worden besteed) opgevraagd. Eventueel worden er extra vragen gesteld en als er dan nog twijfel bestaat wordt de werkplek van de aanvrager bezocht. In de praktijk bestaat veel onduidelijkheid over de eisen die aan de omschrijving van de VAR-werkzaamheden worden gesteld. Volgens de Belastingdienst is het de bedoeling dat de omschrijving op het aanvraagformulier zo specifiek mogelijk is. Wanneer er een brede omschrijving wordt gegeven dan wordt om een detaillering gevraagd. Dit gebeurt in ieder geval bij de behandeling van de VAR aanvragen van niet inwoners.

In andere Europese landen is er geen soortgelijke regeling zoals de VAR. In Nederland is deze verklaring er wel omdat de Tweede Kamer wil dat er vooraf zekerheid kan worden verkregen over de kwalificatie van de arbeidsrelatie tussen een opdrachtgever en opdrachtnemer. Hierdoor kan een naheffing bij een opdrachtgever worden voorkomen. Afgaande op het aantal zaken waarbij in het verleden – vóór 2001– vooroverleg over de arbeidsrelatie plaatsvond, dacht de Tweede Kamer dat het aantal aanvragen op zijn hoogst 2.000 per jaar zou bedragen.

Er werd in het gesprek met kantoor Buitenland ook gevraagd om een mening over de VAR, en die luidt als volgt; “De normale VAR wordt te simpel afgegeven, en er is door de automatisering van het proces in Winterswijk te weinig controle op de afgifte van de VAR. Daardoor wordt de VAR steeds vaker gebruikt om de dienstbetrekking te ontvluchten. Het zou goed zijn als er beleidsregels komen met betrekking tot de beoordeling van VAR aanvragen. Aanvragen van VAR door niet-inwoners worden strenger beoordeeld. Hierdoor komt het voor dat een buitenlandse opdrachtnemer geen VAR-WUO krijgt terwijl zijn Nederlandse collega's dat wel hebben. Vanwege het gelijkheidsbeginsel zou de buitenlandse opdrachtnemer ook een VAR-WUO moeten krijgen.”

3.5 Risicoanalyse VAR

Ondanks het gebruik van de VAR, loopt de ZZP-er maar ook de opdrachtgever nog steeds bepaalde risico's. In deze paragraaf zal worden weergegeven om welke risico's het gaat en zal uitgelegd worden waarom deze risico's bestaan.

De VAR wordt vooraf afgegeven gebaseerd op de informatie verkregen uit het aanvraagformulier. Na afloop van het jaar, als de ZZP-er een aangifte Inkomstenbelasting heeft ingediend, gaat de Belastingdienst controleren wat de feitelijke omstandigheden waren. Indien de Belastingdienst op dat moment oordeelt dat er sprake is van een dienstbetrekking, kan de afgegeven VAR alsnog herzien worden. Deze beslissing heeft vooral gevolgen voor de ZZP-er, want op hem worden nu met terugwerkende kracht de ondernemers voordelen verhaald (MKB-winstaftrek). Indien de Belastingdienst kan aantonen dat de opdrachtgever op de hoogte was van het feit dat er sprake was van dienstbetrekking, dan kunnen de loonheffingen op hem worden verhaald. Een ander gevolg hiervan kan zijn dat de ZZP-er geen VAR-WUO meer krijgt maar een VAR-ROW. Wanneer dit gebeurt, zullen de ZZP-er en de opdrachtgever samen moeten oordelen hoe zij de arbeidsrelatie beoordelen en of er loonheffingen worden ingehouden op de beloning van de ZZP-er. De VAR geeft de ZZP-er dus eigenlijk geen zekerheid over zijn arbeidsrelatie met de opdrachtgever.

Wanneer een VAR-WUO of VAR-DGA wordt herzien, loopt de opdrachtgever het risico dat het project wordt stopgezet. In deze situatie dient de opdrachtgever namelijk loonheffingen in te houden over de beloning van de ZZP-er. De ZZP-er krijgt daardoor een lagere beloning en kan besluiten te stoppen met het project. Het komt ook regelmatig voor dat de opdrachtgever door de ZZP-er onder druk wordt gezet om geen loonheffingen in te houden. De opdrachtgever is dan bang dat het project in gevaar komt en besluit dan het risico te nemen om geen loonheffingen in te houden.

De oorzaak hiervan is vooral dat de VAR heel simpel wordt afgegeven, zonder enige controle door een inspecteur. Hierdoor krijgt de ZZP-er maar ook de opdrachtgever eigenlijk geen zekerheid over de kwalificatie van de arbeidsrelatie. Dit oordeel velt de Belastingdienst namelijk pas achteraf.

Een ander risico dat de ZZP-er loopt is het feit dat hij eigenlijk afhankelijk is van de persoonlijke mening van een belastinginspecteur. De beoordeling van de VAR hangt namelijk vooral af van de persoonlijke mening en achtergrond van de behandelend inspecteur. Daarbij wordt ook geen rekening gehouden met branche specifieke kenmerken. Vooral in de ICT-branche zorgt dit voor problemen omdat hier vooral met langlopende projecten wordt gewerkt.

De administratieve last die de aanvraag van de VAR verklaring met zich meebrengt kan ook worden gezien als een risico. De VAR verklaring dient elk jaar opnieuw te worden aangevraagd en dit kost onnodig veel tijd. Wanneer de verkeerde VAR verklaring wordt verstrekt, kan dit veel administratieve lasten met zich meebrengen, zoals bezwaar- en beroepsprocedures. De elektronische aanvraag is al een hele verbetering ten opzichte van het verleden. Vanaf 2010 kan de VAR onder voorwaarden automatisch worden verlengd; ook dit is een positief punt.

Ondanks dat een ZZP-er beschikt over een VAR verklaring kan volgens rechtspraak na verloop van tijd toch een arbeidsrelatie ontstaan tussen de ZZP-er en de opdrachtgever.

Bijvoorbeeld:

Een ZZP-er vraagt een VAR verklaring aan, hij verwacht meer dan 3 klanten per jaar en denkt dat zijn eerste project van dat jaar 3 maanden zal duren. De opdrachtgever is erg tevreden en vraagt of de opdrachtnemer langer projecten voor hem wil uitvoeren, en ze verlengen de overeenkomst met een jaar. Ondertussen gaat het economisch slechter en komt de opdrachtgever in problemen, allereerst zal hij gaan strepen in zijn bestand met ZZP-ers. Hierdoor komt de ZZP-er op straat te staan, maar kan hij zich door jurisprudentie van de Hoge Raad beroepen op een arbeidsovereenkomst. De Hoge Raad heeft namelijk uitgemaakt dat de wijze waarop partijen in de loop der jaren invulling en uitvoering geven aan hun overeenkomst bepalend kan zijn voor het soort overeenkomst dat deze partijen daadwerkelijk hebben gesloten.

In bovenstaand voorbeeld zijn de omstandigheden in de loop van de tijd dusdanig veranderd dat er meer sprake is van een arbeidsovereenkomst dan van een overeenkomst tot opdracht. De rechtspraak let hierbij op de volgende omstandigheden: het doorbetalen tijdens ziekte of vakantie, het niet-werkzaam kunnen zijn voor andere opdrachtgevers vanwege de omvang van het contract, een vaste werkplek bij het bedrijf, visitekaartjes en opname op de interne telefoonlijsten. Ook wordt bekeken of soortgelijke werkzaamheden in loondienst worden uitgevoerd. Wanneer er wordt beoordeeld dat de ZZP-er eigenlijk in loondienst is, kan hij moeilijker worden ontslagen.

Een ander risico dat de VAR verklaring met zich meebrengt is dat hij alleen betrekking heeft op het fiscaal recht. Ondanks de aanwezigheid van een VAR-DGA kan er toch sprake zijn van een dienstbetrekking. Dit heeft onder andere gevolgen voor de ontbinding van de arbeidsovereenkomst.

4. Maatschappelijke gevolgen van de VAR

De regering besteedt de laatste jaren veel tijd aan het promoten van het zelfstandig ondernemerschap. Mede als gevolg hiervan is het aantal ZZP-ers fors gestegen. Deze ZZP-ers zijn niet verzekerd voor de werknemersverzekeringen waardoor er minder premies worden afgedragen aan de potjes voor onder andere de WW-uitkeringen. De gevolgen hiervan zullen in dit hoofdstuk nader worden toegelicht. Allereerst zal worden besproken op welke uitkeringen ZZP-ers wel recht kunnen hebben; wat voor particuliere verzekeringen beschikbaar zijn en wat de maatschappelijke gevolgen zijn.

4.1 Uitkeringen voor ZZP-ers

Nu er sprake is van een financiële crisis en het aantal werklozen en faillissementen sterk toeneemt, komen ook de zelfstandigen in de problemen. In het eerste kwartaal van 2009 is het aantal ZZP-ers dat financieel compleet aan de grond zit verdubbeld, ook de ICT-branche is hier sterk vertegenwoordigd. Deze ZZP-ers hebben geen recht op een WW-uitkering en wanneer ze over teveel kapitaal beschikken hebben ze ook geen recht op een bijstandsuitkering. Deze groep kan wel proberen een beroep te doen op het Besluit Bijstandverlening Zelfstandigen (BBZ)²³.

Onder andere de volgende groepen zelfstandigen kunnen in aanmerking komen voor de BBZ:

- Starters;
- Gevestigde zelfstandigen met tijdelijke financiële problemen;
- Zelfstandigen ouder dan 55 jaar, met een niet-levensvatbaar bedrijf;
- Zelfstandigen die willen stoppen met hun onderneming.

De BBZ is er in twee vormen: een bedrijfskrediet of een periodieke uitkering. Om hiervoor in aanmerking te komen moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Per groep gelden verschillende voorwaarden om in aanmerking te komen voor de BBZ. Hieronder volgt een overzicht van deze voorwaarden.

Starters:

- Er moet aan eventuele vestigingsvoorwaarden worden voldaan;
- Er moet voldaan worden aan het urencriterium van 1.225 uur per jaar;
- Hulp via een bank of een borgstellingfonds is niet meer mogelijk;
- Het bedrijf moet levensvatbaar zijn.

²³ www.szw.nl

Gevestigde zelfstandigen met tijdelijke financiële problemen:

- Het bedrijf moet na de bijstandsverlening levensvatbaar zijn;
- Er moet voldaan worden aan het urencriterium van 1.225 uur per jaar;
- Hulp via een bank of een borgstellingfonds is niet meer mogelijk.

Zelfstandigen ouder dan 55 jaar, met een niet-levensvatbaar bedrijf:

- De zelfstandige dient ouder te zijn dan 55 jaar;
- De inkomsten uit het bedrijf zijn lager dan de bijstandsnorm;
- Voorafgaande aan de aanvraag heeft de zelfstandige minstens tien jaar achter elkaar een bedrijf of zelfstandig beroep uitgeoefend;
- Het bruto inkomen uit de onderneming is gemiddeld minstens € 7.070 per boekjaar.

Zelfstandigen die willen stoppen met hun onderneming:

- Er is sprake van zelfstandig ondernemerschap;
- Er moet voldaan worden aan het urencriterium van 1.225 uur per jaar;
- De reden dat de onderneming gestaakt wordt, is dat de onderneming niet levensvatbaar is.

4.2 Particuliere verzekeringen

Omdat ZZP-ers niet via hun opdrachtgever zijn verzekerd en geen recht hebben op bijvoorbeeld een WAO-uitkering bestaan er verschillende particuliere verzekeringen die ZZP-ers kunnen afsluiten. In deze paragraaf wordt besproken welke verzekeringen dit zijn en, of daar veel gebruik van gemaakt wordt.

Arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Wanneer een ZZP-er arbeidsongeschikt wordt, komt er geen inkomen meer binnen en heeft hij geen recht op een uitkering. Met een arbeidsongeschiktheidsverzekering kan de ZZP-er ervoor zorgen dat er ook tijdens zijn arbeidsongeschiktheid geld binnen komt.

In de enquête gehouden onder ZZP-ers die werkzaam zijn via the ZZP Company, werd gevraagd of men een arbeidsongeschiktheidsverzekering heeft afgesloten. Slechts 62% van de ondervraagden heeft ervoor gekozen om zo'n verzekering af te sluiten. Terwijl dit grote gevolgen kan hebben voor zijn of haar toekomst.

Beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

Tijdens de werkzaamheden van een ZZP-er kan er bij de klant schade ontstaan door een fout van de ZZP-er. De klant kan schade lijden zonder dat, er sprake is van schade aan personen of zaken, dit wordt ook wel directe of zuivere vermogensschade²⁴ genoemd. Tegen dit risico kan de ZZP-er zich verzekeren met een beroepsaansprakelijkheidsverzekering.

In de enquête gehouden onder ZZP-ers die werkzaam zijn via the ZZP Company, werd gevraagd of men een beroepsaansprakelijkheidsverzekering heeft afgesloten. Alle ondervraagden hebben deze verzekering afgesloten. Echter wordt het afsluiten van deze verzekering verplicht door the ZZP Company. Uit navraag binnen AAME blijkt dat slechts drie ZZP-ers vrijwillig een beroepsaansprakelijkheidsverzekering hebben afgesloten.

Wettelijke aansprakelijkheidsverzekering.

Een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering is een verzekering die de verzekerde beschermt tegen het risico van aansprakelijkheid. Op enkele uitzonderingen na vergoedt een aansprakelijkheidsverzekering gewoonlijk alle letselschade en zaakschade die door de verzekerde wordt veroorzaakt.

In de enquête gehouden onder ZZP-ers die werkzaam zijn via the ZZP Company, werd gevraagd of men een wettelijke aansprakelijkheidsverzekering heeft afgesloten. 86% van de ondervraagden heeft ervoor gekozen om deze verzekering af te sluiten.

Ook ZZP Nederland meldt dat veel ZZP-ers slecht zijn verzekerd en daardoor regelmatig in de problemen komen. De verzekeringen die veel ZZP-ers links laten liggen zijn ondermeer: rechtsbijstand, incassoverzekering en een arbeidsongeschiktheidsverzekering.

²⁴ Plemp, S.J., "Verzekeringsrecht", (Martinus Nijhoff)

4.3 Maatschappelijke gevolgen

Hieronder zal wordt besproken wat de maatschappelijke gevolgen zijn van het groeiende aantal ZZP-ers, en het feit dat steeds minder mensen bijdragen aan de sociale verzekeringen.

Momenteel zijn er ongeveer 800.000 mensen als ZZP-er werkzaam²⁵ ($\pm 10\%$ van de beroepsbevolking), en dit aantal groeit nog steeds elk jaar. Zij kiezen hiervoor vanwege de vrijheid en het feit dat men elke maand meer geld overhoudt. ZZP-ers houden over het algemeen meer geld over dan iemand in loondienst omdat er geen werknemersverzekeringen betaald worden, en ZZP-ers zijn over het algemeen slecht verzekerd.

Het groeiende aantal ZZP-ers heeft als gevolg dat er minder wordt bijgedragen aan de potjes voor de sociale verzekeringen, terwijl dit ook nog extra wordt versterkt door de vergrijzing in Nederland. Dit heeft als gevolg dat het voor de regering steeds moeilijker wordt om het sociale zekerheidstelsel in stand te houden. Een maatregel die getroffen zou kunnen worden is een verplichte verzekering voor ZZP-ers zoals de WAZ (Wet Arbeidsongeschiktheid Zelfstandigen)²⁶. Deze regeling is in 2004 afgeschaft, omdat veel zelfstandigen niet vast wilden zitten aan een verplichte verzekering. Ook nu leeft deze gedachte nog steeds; zelfstandigen willen vrijheid en zelfstandig keuzes maken; daarom voelen zij niks voor een verplichte collectieve verzekering²⁷.

Omdat ZZP-ers niet verzekerd zijn voor de werknemersverzekeringen, hebben zij geen recht op bijvoorbeeld een WW-uitkering of een WAO-uitkering. Uit de gehouden enquête blijkt dat wanneer een opdracht van een ZZP-er eindigt 62% van de ondervraagden geen uitkering zou willen hebben gelijk aan een WW-uitkering. Met als voornaamste reden dat er dan geen sprake is van ondernemerschap.

Nu, met de financiële crisis zijn er steeds meer ZZP-ers die een beroep doen op de bijstand of de BBZ (Bijzondere Bijstand Zelfstandige)²⁸. Hierdoor komen veel gezinnen in de problemen, en dit zorgt ervoor dat meer mensen in Nederland met een relatief laag inkomen rond moeten komen waardoor het bestedingspeil omlaag gaat. Dit heeft veel nadelige gevolgen voor de Nederlandse economie, evenals het feit dat veel ZZP-ers weinig tot geen pensioen opbouwen. Tegen de tijd dat deze ZZP-ers met pensioen gaan, zal men met een laag inkomen moeten rondkomen.

Tevens is er nog een maatschappelijk gevolg van het groeiend aantal ZZP-ers. Bedrijven stellen zich namelijk steeds minder sociaal op tegenover de ZZP-ers. Nu, met de financiële crisis dwingen voornamelijk de multinationals de ZZP-ers om hun tarieven met ongeveer 15% te verlagen. Ook laten deze bedrijven in hun contracten opnemen dat zij het bedrijf voor vier weken per jaar kunnen sluiten. Met als gevolg dat de ingehuurde ZZP-er dan een maand geen inkomen heeft.

²⁵ Informatie binnen AAME

²⁶ www.szw.nl

²⁷ www.ZZP-Nederland.nl

²⁸ www.zibb.nl (Reed Elsevier)

De overheid besteed veel tijd en geld aan het promoten van het ZZP-schap ook onder particulieren met een WW-uitkering. Echter wordt deze groep startende ZZP-ers slecht voorgelicht over de startregeling vanuit de WW.

Dit heeft als gevolg dat het UWV veel startende ZZP-ers beboet wegens fraude. De boetes worden opgelegd omdat de starters voor de Belastingdienst hebben opgegeven dat ze meer dan 1225 uren hebben gewerkt in een jaar. Zo komen zij in aanmerking voor zelfstandigenaftrek. Op de urenstaatjes die bij het UWV worden ingeleverd staat opgeteld na een jaar echter geen 1225 uur. Het was voor de starters niet duidelijk dat zij niet alleen de declarabele uren dienen door te geven maar alle bestede uren. Ook de uren die aan acquisitie, administratie, reistijd of netwerken ook worden besteed dienen te worden opgegeven. De starters die worden beboet moeten nu het teveel geclaimde geld aan aftrek terugbetalen dit heeft als gevolg dat veel starters moeten stoppen met hun onderneming. Dit zal toch niet de bedoeling zijn geweest van de overheid toen deze regeling werd ingesteld.

5. Gevolgen van de financiële crisis voor ZZP-ers

Hieronder zal worden besproken wat de gevolgen zijn van de financiële crisis voor de ZZP-ers. Daarbij wordt ook gekeken naar de redenen om te kiezen voor het ondernemerschap. Tevens zal besproken worden of er een verband is tussen de gevolgen van de crisis en de redenen om te kiezen voor het ondernemerschap.

5.1 Gevolgen voor ZZP-ers

Allereerst zal worden besproken wat de ZZP-ers merken van de kredietcrisis en wat de gevolgen hiervan zijn.

Aan het einde van 2008 waren de berichten vooral positief gestemd. De crisis zou de ZZP-ers nauwelijks treffen en zou vooral nieuwe kansen creëren voor starters. In december bracht branche organisatie VZZP naar buiten dat uit onderzoek bleek dat 70 % van de door hun ondervraagde personen geen last had van de kredietcrisis. Ook volgens ZZP Nederland is er aan het eind van 2008 onder de ZZP-ers nog weinig te merken van de kredietcrisis, zij zien zelfs een stijging in het aantal mensen dat als ZZP-er aan de slag gaat. Deze berichtgeving is tegenovergesteld aan de berichtgeving van onderzoeksbureau Giarte. Volgens dit bureau heeft de IT-sector eind 2008 al veel last van de kredietcrisis en neemt de vraag naar ZZP-ers in deze sector sterk af. Ook zouden veel ZZP-ers vragen om als werknemer aangenomen te worden.

Begin 2009, werd bekend dat firma's in de ICT-branche ZZP-ers aannemen tegen lagere tarieven. De Volkskrant meldde ook dat ICT'ers de laatste maanden 5 tot 15 % minder voor hun diensten betaald krijgen. Zelfstandige ICT'ers krijgen de hardste klappen. Arno Pronk van IT-staffing, een grote detacheerder van zzp'ers in de ICT-sector, stelt in de Volkskrant dat "de hele markt onder water staat" en dat er "best wat zzp'ers zijn die weer in loondienst willen". "De zelfstandige staat erg onder druk. Hij heeft eigenlijk geen keus; wie zijn tarief niet verlaagt, staat op straat." Ook is er nu een flinke stijging te zien in het aantal bijstandsaanvragen door zelfstandige, het aantal aanvragen is in de eerste maanden van 2009 zelfs verdubbeld ten aanzien van 2008²⁹. Deze zelfstandige zijn vooral afkomstig uit de bouwsector, maar ook veel ZZP-ers afkomstig uit de ICT-branche en andere vormen van dienstverlening. In april maakte CNV Zelfstandigen bekend dat uit een door hen uitgevoerd onderzoek bleek dat ZZP-ers veel last hebben van de crisis. ZZP-ers moeten meer moeite doen om opdrachten te verkrijgen en om opdrachten te behouden. Bijna de helft van de ZZP-ers ziet de omzet dalen als gevolg van de economische crisis. Ook de vooruitzichten voor 2009 worden niet rooskleurig ingeschat: slechts 20 % verwacht een stijging in de omzet.

Econoom Michiel Vergeer van het Centraal Bureau voor de Statistiek heeft ook een mening over de huidige situatie van de ZZP-ers: "Er zit tegenwoordig een hele schil om de arbeidsmarkt die in slechte tijden meteen afgepeld wordt. In de vier opgewekte jaren die we achter de rug hebben, zijn veel mensen voor zichzelf begonnen en ZZP-er geworden. Zij redden het nu nog, omdat er eind september 250 duizend vacatures waren. Toen de economie begon te haperen, konden ze bij bedrijf B aan de slag als bedrijf A hen niet meer wilde. Maar als de rek eruit is, krijgen ZZP-ers het heel moeilijk." Hieruit blijkt dat de ZZP-ers het in de nabije toekomst waarschijnlijk erg moeilijk gaan krijgen.

²⁹ Hofs, Y, "Freelancers in nood vragen hulp", de Volkskrant, 27-02-2009.

In de gehouden enquête (zie bijlage III) werd onder andere gevraagd of de ZZP-ers last hebben van de financiële crisis. Uit de uitkomsten van deze enquête blijkt dat 59% van de ondervraagden op dit moment moeite heeft om opdrachten te verkrijgen of te behouden. Ook staan de tarieven van de ZZP-ers onder druk, bij 70% van de ondervraagden staan de tarieven onder druk.

Geluiden uit de praktijk die binnen komen bij AAme laten hetzelfde zien, namelijk dat de tarieven in ICT-branche zwaar onder druk staan, er zijn minder starters en meer mensen die stoppen omdat projecten worden stopgezet of omdat projecten niet doorgaan.

In een gesprek met belastingkantoor Buitenland te Heerlen, kwam naar voren dat er op dat moment (maart/april 2009) geen dalende lijn te zien was in het aantal aanvragen van de VAR. Dit werd echter wel verwacht in verband met de huidige economische situatie.

5.2 Redenen voor ondernemerschap

Er zijn in het verleden al diverse onderzoeken gedaan naar de motieven voor het ondernemerschap door onder andere TNO Arbeid en door Bais. TNO Arbeid concentreerde zich alleen op ZZP-ers en concludeerde dat de voornaamste motieven om een eigen bedrijf te starten vooral de uitdaging en de wens om eigen baas te zijn waren (Evers, 2000).

In de enquête werd de ZZP-ers ook gevraagd naar de motieven om te kiezen voor het ondernemerschap. Onderstaande motieven kwamen het meest naar voren in de enquête:

- Zelfstandigheid;
- Eigen baas;
- Vrijheid;
- Ruimte om zelf je tijd in te delen;
- Dwang, omdat een inlener niet wenste te detacheren;
- Zich specialiseren op gebieden waar de vorige werkgever geen heil in zag;
- Meer geld overhouden dan in loondienst;
- Financiële redenen en vrijheid om eigen opdrachten te kiezen;
- Flexibeler kunnen werken en eigen carrière kunnen bepalen;
- Bezigheid naast de VUT;
- Zelfontplooiing, eigen richting kiezen en niet afhankelijk van onkundige werkgevers;
- Gedwongen door werkloosheid en krappe arbeidsmarkt (1990);
- Vroegtijdige VUT en behoefte aan sociale contacten, en kennisoverdracht;
- Ontplooien eigen expertise;
- Faillissement van mijn werkgever in combinatie met mijn leeftijd;
- Flexibiliteit in keuze van werk, salaris en pensioen. Meer mogelijkheden om te groeien en uitzicht op meer inkomsten.

Tussen bovenstaande motieven zitten ook een aantal emotionele redenen. Dit zijn redenen zoals: vrijheid, graag eigen baas zijn, zelfstandigheid en ruimte om zelf je tijd in te delen.

Uit de enquêtes bleek dat de ZZP-ers die gestart zijn vanwege emotionele redenen vaker antwoordden dat zij last hebben van de financiële crisis en dat hun tarieven op dit moment onder druk staan. In de praktijk blijkt dat de ondernemers met een duidelijke visie, die bewust voor het ondernemerschap hebben gekozen zich nu positief onderscheiden en minder last hebben van de financiële crisis. Uit de praktijk komen ook veel geluiden over ZZP-ers die nu voor meer zekerheid kiezen en terug gaan naar een dienstbetrekking. Hieruit is op te maken dat er een verband is tussen de emotionele redenen om te kiezen voor het ondernemerschap en de mate van last die ZZP-ers ondervinden als gevolg van de financiële crisis.

6. Conclusies en aanbevelingen.

Uit dit rapport zijn verschillende conclusies te trekken, deze worden in dit hoofdstuk weergegeven. Ook zullen er in dit hoofdstuk oplossingen en suggesties worden aangedragen ter verbetering van de VAR verklaring.

6.1 Conclusies

Uit dit rapport zijn diverse conclusies te trekken, deze worden in deze paragraaf uiteen gezet.

1. Op het aanvraagformulier worden vragen gesteld over de verwachtingen van de toekomst, vooral voor starters zijn deze vragen moeilijk te beantwoorden. Wanneer de werkelijkheid anders uitpakt dan de verwachtingen zoals ingevuld op het aanvraagformulier kan de ZZP-er hierop afgerekend worden. Daarbij is de vraagstelling op het formulier zeer suggestief en onduidelijk. Tevens is het aanvraagformulier niet compleet genoeg om een juist oordeel te vellen over de arbeidsrelatie tussen de opdrachtgever en de ZZP-er.
2. De verwerking van de aanvraagformulieren door de Belastingdienst is onvoldoende en voor verbetering vatbaar. Dit komt vooral door de automatische verwerking, hierdoor is het verkrijgen van de juiste VAR verklaring gewoon een kwestie van de juiste hokjes aankruisen. In eerste instantie wordt het aanvraagformulier niet gecontroleerd. Hierdoor verliest de VAR eigenlijk zijn waarde en wordt het niet meer dan een papieren verklaring. De keuze voor automatische verwerking en het ontbreken van controle is vooral te wijten aan onderschatting van het aantal aanvragen. In 2001 werd namelijk gedacht dat het aantal jaarlijkse aanvragen tussen de 1.500 en 2.000 zou liggen, terwijl het aantal aanvragen in 2008 rond de 350.000 lag.
3. De VAR biedt geen zekerheid over de arbeidsrelatie tussen de opdrachtgever en ZZP-er, omdat de afgifte is gebaseerd op een verwachting van omstandigheden en later pas wordt gecontroleerd door de Belastingdienst. Hierdoor wordt de VAR vaak ook wel een wassen neus genoemd omdat deze verklaring eigenlijk weinig betekenis heeft en niet doet waarvoor hij ontworpen is. Tevens heeft de VAR alleen betrekking op het fiscaal recht, waardoor de opdrachtgever alsnog zelf moet beoordelen of er privaatrechtelijk geen sprake is van een dienstbetrekking. Een ander nadeel is dat de VAR verklaring niet voorziet in het inperken van de inlenersaansprakelijkheid. Voor zowel opdrachtgevers als ZZP-ers zou het de administratieve last verminderen als dit via de VAR verklaring ingeperkt zou kunnen worden.
4. De VAR en het promoten van het “zzp-bestaan” door de overheid is eigenlijk asociaal. Want in economische slechte tijden zoals nu heeft de overheid minder kosten aan het betalen van WW-uitkeringen en de overheid “bespaart” ook op de WAO-uitkering omdat ZZP-ers hier geen recht op hebben. Daar tegenover staat wel dat de ZZP-er recht heeft op de ondernemersaftrek, maar ook dit probeert de Belastingdienst te beperken door het strenger controleren van de VAR verklaring.
5. ZZP-ers verzekeren zich over het algemeen slecht, zo zijn er weinig ZZP-ers die zich vrijwillig verzekeren voor beroepsaansprakelijkheid. Ook blijkt dat veel ZZP-ers weinig tot geen pensioen opbouwen. Tegen de tijd dat deze ZZP-ers met pensioen gaan, zal men met een laag inkomen moeten rondkomen.

6. ZZP-ers die vanwege emotionele redenen hebben gekozen voor het ondernemerschap zoals vrijheid, graag eigen baas zijn en zelfstandigheid hebben meer last van de gevolgen van de financiële crisis. In de praktijk blijkt dat ondernemers met een duidelijke visie, die bewust voor het ondernemerschap hebben gekozen zich nu positief onderscheiden en minder last hebben van de financiële crisis. Hieruit is op te maken dat er een verband is tussen de emotionele redenen om te kiezen voor het ondernemerschap en de mate van last die ZZP-ers ondervinden van de financiële crisis.

6.2 Aanbevelingen

In deze paragraaf zullen oplossingen en suggesties aangedragen worden om de knelpunten van de VAR verklaring te ondervangen. De knelpunten zijn onderverdeeld in drie verschillende categorieën namelijk; het aanvraagformulier, de verwerking en algemeen.

Rondom het aanvraagformulier bestaan twee knelpunten namelijk:

- Onduidelijke en suggestieve vraagstelling.
 - Voor de ZZP-er verhoogt de jaarlijkse aanvraag van de VAR de administratieve last.
1. De onduidelijke en suggestieve vraagstelling kan ondervangen worden door het verbeteren van de vraagstelling of de keuzemogelijkheden. Bijvoorbeeld bij de vraag over het aantal opdrachtgevers per jaar, moet ook gekozen kunnen worden voor 1 of 2 opdrachtgevers in plaats van minder dan 3. Dit zorgt voor meer duidelijkheid nu wordt er altijd verondersteld dat minder dan 3 opdrachtgevers door de Belastingdienst als onvoldoende wordt beschouwd, terwijl dit niet het geval is. Ook zouden er aan sommige antwoorden meer eisen gesteld moeten worden. Bijvoorbeeld de vraag “Omschrijf de soort werkzaamheden waarvoor u de verklaring arbeidsrelatie aanvraagt.” In de praktijk blijkt dat zelfs zeer ruime omschrijvingen zoals “diverse ICT werkzaamheden” worden goedgekeurd terwijl dit eigenlijk zijn doel voorbij schiet. De VAR hoort namelijk uitgereikt te worden voor een specifieke soort werkzaamheden bijvoorbeeld timmerwerkzaamheden wanneer de ZZP-er dan laswerkzaamheden gaat verrichten moet hij daarvoor een nieuwe VAR aanvragen.
 2. Een ander knelpunt van het aanvraagformulier is de administratieve last die het geeft aan de ZZP-er. Dit wordt deels ondervangen door de elektronische aanvraag en vanaf 2010 de automatische verlenging. Maar zeker met de huidige ontwikkelingen kan dit nog verder verbeterd worden. Net zoals bij de aangifte inkomstenbelasting 2008 die vooraf automatisch is ingevuld op basis van de gegevens van 2007, zou de aanvraag van de VAR al automatisch gevuld kunnen worden op basis van de vorige aanvraag. Dan hoeft de ZZP-er alleen de gewijzigde informatie te veranderen, dit verkleint de administratieve last aanzienlijk.

Bij de verwerking van het formulier bestaan er de volgende knelpunten:

- Het aanvraagformulier is te summier, en geeft geen compleet beeld van de situatie.
 - Ieder belastingkantoor hanteert zijn eigen standpunten rondom ZZP-ers.
 - Er is geen duidelijkheid over de criteria die gebruikt worden voor misbruik en oneigenlijk gebruik.
3. Alleen het vragenformulier van de Belastingdienst geeft te weinig inzicht in de feitelijke omstandigheden rondom de arbeidsrelatie tussen de opdrachtgever en de ZZP-er. De controle achteraf zorgt ervoor dat de VAR eigenlijk geen zekerheid biedt aan de ZZP-er. Om dit te ondervangen dienen de volgende maatregelen getroffen te worden. Bij de verwerking van een VAR voor niet-inwoners wordt er veel meer inzicht verworven in de feitelijke situatie rondom de arbeidsrelatie. Dit gebeurt onder andere door het opvragen van extra informatie zoals het contract en de facturen. Hierdoor is op een simpele manier inzicht te krijgen in de feitelijke omstandigheden. Wanneer dit ook toegepast zou worden bij de aanvraag van de “normale” VAR, zou dit vooraf duidelijkheid geven over de arbeidsrelatie in plaats van achteraf bij eventuele controle. Het nadeel hiervan is dat het meer tijd kost voor de Belastingdienst om de controles uit te voeren terwijl de Belastingdienst al te maken heeft met een personeelstekort. Dit wordt wel deels ondervangen door het feit dat er achteraf minder controle hoeft plaats te vinden (alleen steekproefsgewijs). Deze verandering zorgt ervoor dat de VAR werkelijk vooraf meer zekerheid biedt over de arbeidsrelatie tussen de opdrachtgever en de ZZP-er.
 4. Het tweede knelpunt geeft aan dat er binnen de Belastingdienst geen eenduidig beleid is rondom de VAR. In de praktijk blijkt dat de ZZP-er bij een controle van de afgegeven VAR sterk afhankelijk is van de achtergrond en persoonlijke mening van de belastinginspecteur. Een belastingambtenaar die een LB (loonbelasting) achtergrond heeft is vaak geneigd een VAR-ROW (Resultaat uit Overige Werkzaamheden) af te geven terwijl een ambtenaar met een ondernemingsachtergrond sneller een VAR-WUO (Winst Uit Onderneming) zal afgeven. Met een VAR-WUO wordt de ZZP-er aangemerkt als zelfstandig ondernemer met belasting- voordelen, bij een VAR-ROW vervallen deze voordelen³⁰. Dit knelpunt kan opgelost worden aan de hand van een duidelijke en eenduidige omschrijving van een “freelancer” of “ZZP-er” in de wet. Hierdoor zal het oordeel van de Belastingdienst niet meer afhangen van de willekeur en achtergrond van een belastinginspecteur.
 5. Wanneer er volgens de Belastingdienst sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik kan de VAR verklaring worden ingetrokken. Dit heeft zowel gevolgen voor de ZZP-er als voor de opdrachtgever. Het is daarom van belang om te weten wanneer de Belastingdienst vindt dat er sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik. Om deze duidelijk te kunnen verschaffen moet de Belastingdienst de criteria hiervoor weergegeven in de brochure rondom de VAR verklaring. Wanneer dit gebeurt weten ZZP-ers maar vooral ook de opdrachtgevers of er sprake is van misbruik of oneigenlijk gebruik.

³⁰ Evaluatie Wet uitbreiding rechtsgevolgen Verklaring Arbeidsrelatie, EIM.

In het algemeen loopt men tegen de volgende knelpunten aan:

- Geen vangnet in economische slechtere tijden.
 - Het inperken van de inlenersaansprakelijkheid zorgt voor een grote administratieve last.
 - Het is onduidelijk wanneer er sprake is van inlenersaansprakelijkheid.
6. Nu tijdens de kredietcrisis komen veel ZZP-ers in de financiële problemen omdat er minder opdrachten zijn en omdat de tarieven sterk onder druk staan. Deze ZZP-ers hebben geen recht op een WW-uitkering en komen dus in de problemen. Dit probleem kan opgelost worden via een glijdende schaal voor het urencriterium. Wanneer een ondernemer 1.225 uur per jaar aan zijn onderneming besteed heeft hij recht op de ondernemersaftrekken. Nu het aantal opdrachten sterk terugloopt en dus het aantal uren dat wordt besteed aan de onderneming ook terugloopt, is deze oplossing een manier om de ZZP-er toch een deel van ondernemersaftrek te geven. Bij 800 uur per jaar kan een gedeelte van de aftrek worden toegepast, bij 1.000 uur iets meer en bij 1.225 uur kan de volledige aftrek toegepast worden. Ook kan er gekozen worden om het urencriterium af te schaffen voor de MKB-winstvrijstelling. Deze aftrek bestaat uit 10% van de winst na vermindering met de ondernemersaftrek. En zou dus een mooi voordeel opleveren voor starters die er een baan in loondienst bij hebben of voor ZZP-ers die dankzij de crisis weer gedeeltelijk in loondienst zijn getreden³¹.
7. Zoals al eerder beschreven hebben ZZP-ers te maken met een grote administratieve last, zo moet er een VAR verklaring worden aangevraagd en eisen de meeste opdrachtgevers vanwege de inlenersaansprakelijkheid dat ze beschikken over een G-rekening en een accountantsverklaring kunnen overleggen. Om deze administratieve last te verlagen bij zowel de opdrachtgever als de ZZP-er zou er in wet geregeld kunnen worden dat de inlenersaansprakelijkheid ondervangen wordt door de VAR verklaring. Deze oplossing is echter oneerlijk tegenover andere bedrijven die ook met de inlenersaansprakelijkheid te maken hebben. Deze oplossing is dus niet genoeg om dit knelpunt op te lossen. Een ander probleem is dat het onduidelijk is wanneer er sprake is van inlenersaansprakelijkheid. Is er bijvoorbeeld ook sprake van inlenersaansprakelijkheid wanneer een DGA zichzelf minder dan het gebruikelijk loon toebedeeld? Dit is een van de gevallen waarover in de praktijk veel onduidelijkheid bestaat. De wet dient eigenlijk zodanig te worden aangepast dat deze onduidelijkheden worden weggenomen en dat er duidelijk wordt aangegeven wanneer er sprake is van inlenersaansprakelijkheid.

³¹ www.minfin.nl

Literatuurlijst

CampsObers Belastingadviseurs, “Werken met derden”.

Belastingdienst, “Verklaring arbeidsrelatie”.

EIM, “Evaluatie Wet uitbreiding rechtsgevolgen Verklaring Arbeidsrelatie”.

Hofs, Y, “Freelancers in nood vragen hulp”, *de Volkskrant*, 27-02-2009.

Kremers, O.C., “De VUR: creatieve constructie voor wie geen VAR wil of kan krijgen”, *Vakblad MKB-adviseur*, (2008) nr. 12-2008, p. 16-19.

OESO, “OESO-richtlijnen”

Smeets, M, “Zelfstandigen betalen nu al de tol van de crisis”, *Trouw*, 27-02-2009.

Interviews

Van den Berge, M, salarisadministrateur bij AAME Accountants & Belastingadviseurs.

Van den Bos, D, C.O.O. AAME Accountants & Belastingadviseurs.

De Groot, F, teamleider expatspraktijk bij AAME Accountants & Belastingadviseurs.

De Haan, R, salarisadministrateur bij AAME Accountants & Belastingadviseurs.

De Poorter, P, salarisadministrateur bij AAME Accountants & Belastingadviseurs.

Websites

www.businesscompleet.nl

www.cnvzelfstandigen.nl

www.kvk.nl

www.minfin.nl

www.nrc.nl

www.szw.nl

www.uniforce.nl

www.zzp-nederland.nl

Bijlagen

- I Wetsartikelen Verklaring Arbeidsrelatie
- II Wetsartikelen fictieve dienstbetrekking
- III Aanvraag formulier verklaring arbeidsrelatie
- III Enquêteformulier

Bijlage I Wetsartikelen Verklaring Arbeidrelatie

Artikel 3.156. Vragen van een beschikking

- 1. De belastingplichtige die zekerheid wenst omtrent de vraag of de voordelen die hij in een kalenderjaar geniet of zal gaan genieten uit een arbeidsrelatie of uit arbeidsrelaties waarin sprake is van hetzelfde soort van werkzaamheden die onder overeenkomstige condities worden verricht, worden aangemerkt als winst uit een onderneming, als loon of als resultaat uit overige werkzaamheden, kan een verzoek indienen bij de inspecteur. De inspecteur beslist op het verzoek bij voor bezwaar vatbare beschikking.
- 2. Zodra de feitelijke omstandigheden afwijken van de door de belastingplichtige gepresenteerde omstandigheden op basis waarvan de beschikking is verleend, meldt de belastingplichtige dit aan de inspecteur.
- 3. De inspecteur kan de beschikking herzien, indien de melding van de belastingplichtige als bedoeld in het tweede lid daartoe aanleiding geeft of hem uit anderen hoofde bekend is dat de feitelijke omstandigheden daartoe aanleiding geven. Herziening vindt plaats bij voor bezwaar vatbare beschikking.
- 4. De beschikking geldt voor een termijn van ten hoogste één kalenderjaar.
- 5. Ingeval de aanvraag betrekking heeft op werkzaamheden die zijn aangevangen of zullen aanvangen na het begin van het kalenderjaar waarop de aanvraag betrekking heeft, gaat de in het vierde lid bedoelde termijn in op de dag van de aanvang van de werkzaamheden.

Artikel 3.157. Zekerheid omtrent de aard van de arbeidsrelatie

- 1. De belastingplichtige met een aanmerkelijk belang als bedoeld in hoofdstuk 4, die zekerheid wenst omtrent de vraag of werkzaamheden die voortvloeien uit een arbeidsrelatie of arbeidsrelaties waarin sprake is van hetzelfde soort van werkzaamheden die onder overeenkomstige condities worden verricht, worden aangemerkt als werkzaamheden uitsluitend verricht voor rekening en risico van de onderneming van de vennootschap waarin hij het aanmerkelijk belang heeft, kan een verzoek indienen bij de inspecteur. De inspecteur beslist op het verzoek bij voor bezwaar vatbare beschikking.
- 2. Artikel 3.156, tweede tot en met vijfde lid, is van overeenkomstige toepassing.

Bijlage II Wetsartikelen fictieve dienstbetrekking

Artikel 3

1. Als dienstbetrekking wordt beschouwd de arbeidsverhouding van:

- a. degene, die, anders dan in de uitoefening van een bedrijf of in de zelfstandige uitoefening van een beroep, en anders dan als thuiswerker, ingevolge een overeenkomst tot aanneming van werk als bedoeld in artikel 750 van Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek, persoonlijk een werk tot stand brengt;
 - b. degene, die de in onderdeel *a* bedoelde persoon bij het tot stand brengen van dat werk bijstaat;
 - c. degene, die krachtens overeenkomst met een ander tegen beloning geregeld zijn bemiddeling verleent tot het tot stand komen van overeenkomsten tussen daartoe door hem te bezoeken personen en die ander, mits hij de bedoelde bemiddeling uitsluitend voor die ander verleent, het verlenen van die bemiddeling niet een voor hem bijkomstige werkzaamheid is en hij zich daarbij doorgaans niet door meer dan twee andere personen laat bijstaan;
 - d. degene, die krachtens overeenkomst met een ander tegen beloning geregeld zijn bemiddeling verleent tot het tot stand komen van overeenkomsten tussen daartoe door hem te bezoeken personen en een opdrachtgever van die ander, mits hij de bedoelde bemiddeling uitsluitend voor die ander verleent, het verlenen van die bemiddeling niet een voor hem bijkomstige werkzaamheid is en hij zich daarbij doorgaans niet door meer dan twee andere personen laat bijstaan;
 - e. degene, die werkzaam is om vakbekwaamheid te verwerven, onder wie mede wordt begrepen degene, die als leerling van een instelling van onderwijs praktisch werkzaam is, alsmede degene, die aan een bedrijfsschool opleiding ontvangt, een en ander indien een beloning wordt genoten, die niet uitsluitend bestaat in het ontvangen van onderricht;
 - f. het kind van 15 jaar of ouder dat werkzaam is in de onderneming van zijn ouder, tenzij die onderneming deel uitmaakt van een samenwerkingsverband met het kind en het kind daaruit als ondernemer als bedoeld in artikel 3.4 van de Wet inkomstenbelasting 2001 winst uit onderneming geniet;
 - g. de commissaris van een lichaam in de zin van de Algemene wet inzake rijksbelastingen;
 - h. degene, die in de zin van artikel 4 van de Ziektewet (*Stb.* 1987, 88) als bestuurder werkzaam is ten behoeve van een coöperatie
2. Het eerste lid, onderdelen *a* en *b*, vindt geen toepassing indien de in onderdeel *a* bedoelde overeenkomst rechtstreeks is aangegaan met een natuurlijk persoon ten behoeve van diens persoonlijke aangelegenheden.

Artikel 4

Bij of krachtens algemene maatregel van bestuur kunnen regelen worden gesteld, ingevolge welke eveneens als dienstbetrekking wordt beschouwd de arbeidsverhouding van:

- a. degene, die als thuiswerker arbeid verricht;
- b. degene, die de onder *a* bedoelde persoon als hulp bij het verrichten van de arbeid bijstaat;
- c. degene, die een tak van sport op topniveau beoefent en ter zake daarvan een inkomensvoorziening of een kostenvergoeding geniet.
- d. degene, die arbeid verricht ten behoeve van een vennootschap waarin hij een aanmerkelijk belang heeft in de zin van de Wet inkomstenbelasting 2001;
- e. degene, die tegen beloning persoonlijk arbeid verricht en wiens arbeidsverhouding niet reeds ingevolge de voorgaande bepalingen als dienstbetrekking wordt beschouwd, doch hiermede maatschappelijk gelijk kan worden gesteld;
- f. degene die uit een arbeidsverhouding die niet op grond van een andere bepaling als dienstbetrekking wordt beschouwd een beloning geniet, mits diegene vooraf aan de inspecteur meldt, door middel van een gezamenlijke verklaring van hemzelf en de beoogde inhoudingsplichtige, dat zijn arbeidsverhouding als dienstbetrekking moet worden beschouwd.

Bijlage III Aanvraag formulier verklaring arbeidsrelatie

Belastingdienst

Aanvraag

Verklaring arbeidsrelatie

Waarom dit formulier?

Verklaring arbeidsrelatie aanvragen

U werkt voor één of meer opdrachtgevers, bijvoorbeeld als zelfstandig ondernemer of als freelancer. De arbeidsrelatie tussen u en uw opdrachtgever kan gevolgen hebben voor de inhouding en afdracht van de loonbelasting/premie volksverzekeringen, de inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet en de premies werknemersverzekeringen. De Verklaring arbeidsrelatie van de Belastingdienst geeft u en uw opdrachtgever hierover duidelijkheid.

Sofnummer wordt burgerservicenummer

In 2007 is het sofnummer vervangen door het burgerservicenummer (BSN). Dit nummer is gelijk aan het sofnummer en wordt gebruikt door alle overheidsorganisaties.

In welke situatie vraagt u een Verklaring arbeidsrelatie aan?

U vraagt een Verklaring arbeidsrelatie aan wanneer u vooraf wilt weten wat voor soort inkomsten u heeft. U vraagt de verklaring aan voor werkzaamheden van dezelfde soort, die u bovendien steeds onder ongeveer dezelfde voorwaarden uitvoert (VAR-werkzaamheden). Bijvoorbeeld het ontwikkelen van software voor meerdere opdrachtgevers.

Let op! Verricht u daarnaast nog andere soorten werkzaamheden, bijvoorbeeld timmerwerkzaamheden, en wilt u daarvoor ook een verklaring? Dien dan een tweede aanvraag in. U kunt géén verklaring aanvragen voor handelsactiviteiten, zoals het inkopen en verkopen van producten.

Gebruiksaanwijzing

Hoe lang is de Verklaring arbeidsrelatie geldig?

De verklaring is maximaal één kalenderjaar geldig. Als u de VAR-werkzaamheden in de loop van het jaar start, is de verklaring geldig vanaf de startdatum tot en met het einde van het kalenderjaar.

Invullen en terugsturen

Beantwoord alle vragen voor de VAR-werkzaamheden waarvoor u de Verklaring arbeidsrelatie aanvraagt. Kruis bij ja/nee-vragen altijd het antwoord aan dat het dichtst uw situatie benadert. Onderteken het formulier en stuur het in een voldoende gefrankeerde envelop naar:
Belastingdienst
Postbus 9001
7100 GB Winterswijk
Binnen acht weken ontvangt u de Verklaring arbeidsrelatie.

Let op! U meldt zich met dit formulier niet als ondernemer aan bij de Belastingdienst. Daarvoor kunt u het formulier *Opgeef gegevens startende onderneming* invullen. U kunt dit formulier downloaden van www.belastingdienst.nl of aanvragen bij de BelastingTelefoon.

Meer informatie

Meer informatie staat in de brochure *De Verklaring arbeidsrelatie*. Deze brochure kunt u downloaden van www.belastingdienst.nl of bestellen bij de BelastingTelefoon: 0800 - 0543, bereikbaar op maandag tot en met donderdag van 8.00 tot 20.00 uur en op vrijdag van 8.00 tot 17.00 uur.

1 Uw gegevens

1a Naam en voorletters

1b Adres

1c Postcode en woonplaats

1d Telefoonnummer

1e BSN/sofnummer

1f Naam besloten vennootschap

1g Fiscaal nummer besloten vennootschap

1h Voor welk jaar vraagt u deze verklaring aan?

Voor dit jaar

Voor volgend jaar *Let op! Dit kan alleen als u deze aanvraag indient na 1 september*

Vul vraag 1f en 1g alleen in als u wilt dat de Belastingdienst beoordeelt of de werkzaamheden worden gedreven voor rekening en risico van uw besloten vennootschap waarvan u ten minste 5% van de aandelen bezit

2 Uw VAR-werkzaamheden

2a Omschrijf de soort werkzaamheden waarvoor u de Verklaring arbeidsrelatie aanvraagt (VAR-werkzaamheden).

2b Heeft de Belastingdienst de Inkomsten uit de VAR-werkzaamheden in de afgelopen vijf jaar al eerder beoordeeld? *Bijvoorbeeld: u hebt hierover een aanslag inkomstenbelasting ontvangen, of de Belastingdienst heeft een standpunt ingenomen bij een boekenonderzoek*

2c Hoe beoordeelt u zelf de Inkomsten uit de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?

Nee

Ja, als loon uit dienstbetrekking

Ja, als winst uit onderneming

Ja, als resultaat uit overige werkzaamheden

Ja, als Inkomsten uit werkzaamheden die ik als directeur-groootaandeelhouder verricht voor rekening en risico van mijn besloten vennootschap

Als loon uit dienstbetrekking

Als winst uit onderneming

Als resultaat uit overige werkzaamheden (geen loon uit dienstbetrekking en geen winst uit onderneming)

Als Inkomsten uit werkzaamheden die ik als directeur-groootaandeelhouder verricht voor rekening en risico van mijn besloten vennootschap

Weet ik niet

Vermeld uw BSN/sofnummer

2 Uw VAR-werkzaamheden (vervolg)

- 2d Hoeveel uur verwacht u aan de VAR-werkzaamheden te besteden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?
- Minder dan 200 uur
 200 tot 700 uur
 700 uur of meer
- 2e Hoeveel opdrachtgevers verwacht u voor de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?
- Minder dan drie opdrachtgevers
 Drie tot zeven opdrachtgevers
 Zeven of meer opdrachtgevers
- 2f Hoeveel opdrachtgevers had u vorig jaar voor de VAR-werkzaamheden?
- Minder dan drie opdrachtgevers
 Drie tot zeven opdrachtgevers
 Zeven of meer opdrachtgevers
 Niet van toepassing, ik start dit jaar met de VAR-werkzaamheden
- 2g Kunt u de VAR-werkzaamheden meestal zonder toestemming van een opdrachtgever door iemand anders laten uitvoeren?
- Ja Nee
- 2h Wanneer bent u met de VAR-werkzaamheden begonnen?
- Dit jaar *Vermeld de startdatum*
 Vorig jaar of eerder
- 2i Is het risico voor u als een opdrachtgever niet tevreden is over het resultaat van uw werk?
- Ja Nee
- 2j Verwacht u de VAR-werkzaamheden te verrichten voor opdrachtgevers bij wie u voorheen soortgelijke werkzaamheden in loondienst heeft verricht?
- Ja Nee
- 2k Verwacht u de VAR-werkzaamheden meestal te verrichten voor opdrachtgevers waar dezelfde werkzaamheden ook in loondienst worden verricht?
- Ja Nee
- 2l Verwacht u de VAR-werkzaamheden te verrichten via detachering, uitzending of bemiddeling?
- Nee of voor minder dan 50%
 Ja, voor 50% of meer via bemiddeling
 Ja, voor 50% of meer via uitzending en/of detachering

3 Uw Inkomsten

- 3a Wat zijn uw geschatte jaarinkomsten voor de VAR-werkzaamheden in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt?
- Minder dan € 10.000
 € 10.000 tot € 25.000
 € 25.000 of meer
- 3b Worden door uw opdrachtgever(s) loonheffingen ingehouden op deze inkomsten?
- Ja Nee
- 3c Wordt u door uw opdrachtgever(s) doorbetaald als u ziek bent of vakantje heeft?
- Ja Nee
- 3d Bent u verplicht alle aanwijzingen van uw opdrachtgever(s) op te volgen bij de uitvoering van de VAR-werkzaamheden?
- Ja Nee
- 3e Verwacht u dat de inkomsten in het jaar waarvoor u de verklaring aanvraagt, voor meer dan 70% worden behaald bij één opdrachtgever?
- Ja Nee

4 Uw werkwijze

- 4a Verstuurt u facturen voor de VAR-werkzaamheden waarvoor u deze verklaring aanvraagt?
- Ja Nee
- 4b Maakt u reclame voor de VAR-werkzaamheden?
- Ja Nee
- 4c Bent u ingeschreven bij de Kamer van Koophandel?
- Ja Nee
- 4d Hebt u personeel in dienst?
- Ja Nee
- 4e Hebt u een BTW-nummer?
- Ja Nee
- 4f Investeert u jaartijds meer dan € 2.500?
- Ja Nee
- 4g Verwacht u de VAR-werkzaamheden meestal op de locatie van uw opdrachtgever te verrichten?
- Ja Nee
- 4h Beschikt u over de vergunningen/certificaten die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de VAR-werkzaamheden?
- Ja Nee Niet van toepassing
- 4i Houdt u een boekhouding bij of laat u deze bijhouden?
- Ja Nee

5 Ondertekening

Ik verklaar deze aanvraag duidelijk, stellig en zonder voorbehoud te hebben ingevuld.

Datum

Handtekening

Bijlage III Enquêteformulier.

Geachte heer/mevrouw,

In het kader van de opleiding bedrijfseconomie aan de Haagse Hogeschool ben ik bezig met het samenstellen van een scriptie over de verklaring arbeidsrelatie.

Dit gebeurt in samenwerking met AAME Accountants en Belastingadviseurs BV.

De kern van het onderzoek is de werking van de verklaring arbeidsrelatie en de maatschappelijke gevolgen van de verklaring arbeidsrelatie en het groeiende aantal ZZP-ers. Aan de hand van de uitkomst van het onderzoek wil ik suggesties aan de tweede kamer doen ter verbetering van de verklaring arbeidsrelatie.

In het kader van dit onderzoek heb ik een enquête opgesteld om te onderzoeken hoe de VAR verklaring in de praktijk werkt en met welke problemen de gebruikers van deze verklaring te maken krijgen.

Graag zou ik u willen vragen deze enquête voor mij in te vullen. De enquête bestaat uit 22 vragen en zal slechts tien minuten van uw tijd vragen. Via deze link [enquête](#) kunt u de enquête downloaden en invullen.

De ingevulde enquête kunt u terugsturen naar patricia@aame.nl indien mogelijk de enquête z.s.m. in te vullen doch uiterlijk voor 20 april.

Bij voorbaat dank.

Met vriendelijke groet,

Patricia Jasperse

Enquête verklaring arbeidsrelatie.

Vragen over de VAR verklaring.

Vraag 1 Welk type verklaring is er door de Belastingdienst afgegeven bij uw meest recente aanvraag voor de VAR verklaring?

- VAR loon
- VAR-ROW
- VAR-WUO
- VAR-DGA

Vraag 2 Is dat type VAR ook het type dat u wenste te verkrijgen.

- Ja, (ga verder met vraag 8)
 - Nee, want.....
-

Vraag 3 Heeft u een bezwaarschrift bij de Belastingdienst ingediend, omdat de Belastingdienst van uw aanvraag is afgeweken en de door u aangevraagde VAR niet is verstrekt?

- Ja
- Nee, (ga verder met vraag 8)

Vraag 4 Wat was de uitspraak van de Belastingdienst op uw bezwaarschrift?

- Ik ben in het gelijk gesteld (ga verder met vraag 8)
- Ik ben niet in het gelijk gesteld

Vraag 5 Heeft u vervolgens beroep bij de rechter aangetekend omdat de Belastingdienst uw bezwaarschrift heeft afgewezen?

- Ja
- Nee, (ga verder met vraag 8)

Vraag 6 Wat was de uitspraak van de rechter op uw beroepschrift omdat de Belastingdienst uw bezwaar aangaande de verstrekte VAR heeft afgewezen?

- Ik ben in het gelijk gesteld
- Ik ben niet in het gelijk gesteld, (ga verder met vraag 7)

Vraag 7 Wat zijn de gevolgen voor u door deze uitspraak?

.....

.....

Vraag 8 Bent u na afgifte van de VAR verklaring, weleens gecontroleerd door de Belastingdienst?

- Ja
- Nee

Vraag 9 Is de afgegeven VAR verklaring weleens herzien door de Belastingdienst?

- Ja, namelijk.....
- Nee

Vraag 10 Wat is u mening over het aanvraagformulier?

- Goed
- Slecht
- Anders,.....

Vraag 11 Wat is u mening over de verwerking van de aanvragen door de Belastingdienst?

- Goed
- Slecht
- Anders,.....

Vraag 12 Heeft u suggesties hoe de aanvraagprocedure of de behandeling van de VAR verbeterd zou kunnen worden?

- Nee
- Ja, namelijk.....

Vraag 13 Hoeveel opdrachtgevers heeft u per jaar?

- 1
- 2
- Meer

Vraag 14 Wat is de gemiddelde doorlooptijd van een opdracht?

- 3 maanden
- 6 maanden
- 1 jaar
- Langer namelijk,

Vraag 15 Bent u van mening dat indien u slechts 1 opdrachtgever heeft dat u dan ook als zelfstandige kan worden beschouwd?

- Ja
- Nee

Vraag 16 Heeft u nog opmerkingen over de VAR?

- Nee
- Ja, namelijk.....

Vraag 17 Geeft de VAR volgens u zekerheid over de arbeidsrelatie tussen u en u opdrachtgevers?

- Ja, want.....
- Nee, want.....

Vragen over Inlenersaansprakelijkheid.

Bij de VAR loopt de inlener risico m.b.t. niet betaalde of te weinig betaalde loonheffing en omzetbelasting door de opdrachtnemer.

Vraag 18A Bent u van deze wetgeving op de hoogte?

- Ja
- Nee

Vraag 18B Inlenende bedrijven kunnen op dit moment het risico van de inlenersaansprakelijkheid alleen inperken middels rechtstreekse storting bij de Belastingdienst, dan wel het storten van een gedeelte van de factuur op de G-rekening.

Wat is uw mening hierover?

.....

.....

.....

Algemene vragen.

Vraag 19A Heeft u bij het verkrijgen of behouden van opdrachten last van de gevolgen van de financiële crisis?

- Ja
- Nee

Vraag 19B Staan uw tarieven onder druk als gevolg van de financiële crisis?

- Ja
- Nee

Vraag 20 Wat was voor u de voornaamste reden om te kiezen voor het ondernemerschap?

.....

.....

.....

.....

Vraag 21 Bent u verzekerd voor:

- Arbeidsongeschiktheid
 - Ja
 - Nee
- Beroepsaansprakelijkheid
 - Ja
 - Nee
- Wettelijke aansprakelijkheid
 - Ja
 - Nee

Vraag 22 Als u opdracht zou eindigen zou u dan een sociale verzekering willen hebben gelijk aan de WW, waardoor u recht krijgt op een uitkering?

- Ja
- Nee

Dit is het einde van de enquête, bedankt voor uw medewerking.